Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ...21-hээ гарана. | № 207 (17930) | 1988 оной сентябриин 8, четверг | Сэн 3 мүн.

...ша оной сентябриин 5-най мэдээгээр республика соо бүхыдөө миил 17,7 мянган гектар таряан хадагдаа гэхэ гү, али ...гасын 4 процентнь лэ сабшагдаа.

...н, Захааминай, Кабанскын, Прибайкалиин, Хяагтын районууд тарягаа хадажа эхилээ. Хадагдаһан тарянанай 20 ...нь сохигдоо. Гектар бүриһөө 19,9 центнер ороoһон абтана.

...ыдөө таригдаһан 9613 гектар хартаабхын 72 гектарай ургаса малтагдаа. Гектар бүриһөө 78 центнер ургаса гарана. ...тар овощой 93 гектарынь хуряагдаа.

Хуряалга-88

СААШАДАА ХҮЛЕЭХЭ АРГАГҮЙ

...Гүрэнэй агропромышленна комитедтэ байг... ургаса хуряалга тухай асуудалаар оперативна ...үнгэргэгдэбэ.

...комитедэй ху... мэргэжэлтэд, ...омой нэгэдэхи ...Чукреев, рес... хиналтын ко... ...лэгшэ Л. М. ...Советскэ, Же... Октябрьска рай... ...секретарьнар, за... ...ленна, барилгын ...дай түлөөлэгшэд Селекторто рай... ...омышленна нэ... түрүүлэгшэнэр, ...омууд, зарим ...хүтэлбэрилэгшэд, ...үрийдһан бай... ...ССР-эй Министр... Түрүүлэгшын ...шо, республи... агропромой ко... ...гшэ А. И. Плот... хүтэлбэрилээ. ...орёо бэрхэтэй, ...ехэл һанаа... ...байдалай тохёол... ...энэ зүблөө ...шиидэбди. ...ээл бэлдэхэл... ...гдээгүй, за... сенаж, силосэй ...байхада, ороо... ...хартаабха, ово... ...хаһа оро... ...таряа ху... ...жэлнүүдэйхидэ орходоо хэдэн неделеэр оройтожо эхилхэнь.

Сентябриин 6-най байдалаар олонхи районуудта гектаршье таряан хадагдаагүй байна. Зэдын, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй районуудтал түрүүшын 2000—3000 гектар таряан унагаагдаа. Иигээд сентябрьда түрүүшын ольбон хүйтэн болохоор, ехэ хура бороогой, нойтон саһанайшье орожо болохоор хүлезгдэжэ байхада, энэмнай ехэл түгшүүрилтэй байна. Бүхыдөө 400 мянга үлүүтэй гектар таряан. 9600 гектар хартаабха, 2100 үлүүтэй гектар овощ хуряагдаха болоно ха юм,— гэжэ А. И. Плотников хэлэнэ.

Байгша ондо ургаса хуряалга хэзээ хэзээнэйхиһээ орёо бэрхэтэй байхань. һалхи, бороодо эрьежэ унаһан таряан хаа хаанагүй ехэ, полинууд дээрэ нойтон, шабар шабхатай байһаар. Иимэ бэрхэтэй байдалай тохёолдоод байн гэһээнь, республикын ажахынуудта таряа хуряалгын бүхы 2640 комбайнай 2380-ниинь лэ хүдэлэгдэхөөр бэлэн болгоо. Үшөө 250 шахуу комбайн заһабаригдаагүй байхань яашье хүлисэшэгүй. Мүн 305 жатка бэлэн болгогдоогүй. Унаһан таряае хадахада хэрэгтэй илангаяа ЖРБ түхэлэй жатканууд дутуу.

— Нүгөө талаараа таряан үшөө эдеэшээгүй гэжэ олонхи ажахынууд хадалга, хуряалгые эхилхээ яаранагүй. Даншье һаа, һанаа амархан байнад. Теэд иигэжэ хүлеэжэ һууха саг һалаал. Дахин зун болохогүй. Үдэр хоногой үнгэрхэ бүри буруулган хүйтэнэй, түрүүшын саһанай орохо хаһа улам дүтэлжэ байна бшуу. Нэгэшье үдэр хоног гээнгүйгөөр бүхы комбайнуудаа табижа, дүүрэн хүсэндэнь хүдэлгэжэ эхилхэ хэрэгтэй. Энээндэ ямаршье маргалган, гэдэргээ таталдаан байха ёһогүй. Иигэжэ хэлэхэдээ, мүнөө сагта дээрэһээ зонхилхо, захирхаяа болихо, ажахынуудта өөһэдөө мэдээд, ажалаа ябуулха арга олгохо гэһэн эрилтые хазагайруулхаяа һананагүйб. Харин тохёолдоһон байдал иигэжэ хэлэхые баадхана,— гэжэ нүхэр Плотников хэлэнэ.

Саашань ургаса хуряалгада бэлэдхэлэй ямар хүдэлмэриин хэгдээд, энэ халуун ажалые амжалтатайгаар үнгэргэхын тула ямар хэмжээнүүдэй абтажа, мүн энэ талаар хотын предприяти, организацинуудай зүгһөө ямар туһаламжын хэрэгтэй байһан тухай хэлэжэ үгэхыень РАПО-нуудай түрүүлэгшэнэртэ дурадхагдаа.

Эгээн түрүүлэн, Бэшүүрэй РАПО-гой түрүүлэгшэ Ф. Е. Ефимов селекторто уригдаба.

— Манай ажахынуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ түгэсхэхы шатадаа оронхой. Сенаж, силос даралга сентябриин 10 болотор дүүргэгдэхэ зэргэтэй. Район соо даб дээрэ 1000 гаран гектарта таряан хадагдаа. Байгша ондо бүхы тарянанаймнай 70 процентнь амяарлагдан хуряагдаха юм. Ороoһо, хартаабха гүрэндэ худалдаха түсэбөө бүхы ажахынууд дүүргэхэ аргатай,— гэжэ тэрэ хэлэнэ.

— Танай район соо аяар 26 комбайн үшөө бэлэн болгогдоогүй байна. Тэдэнээ хэзээ заһабарилжа дүүргэхэбта?

— Запас хэрэгсэлнүүдэй дуталдаһанһаа хэдэн комбайн заһабариһаа гаранагүй. Зарим комбайнууд заһабарилхын аргагүй болотороо задалагдажа хаялдашанхай.

— Тиихэдэ танай зарим ажахынууд шэнэ комбайнуудые абаад, тэдэнээ ёһоор ашаглажа шадангүй сагһаань урид голодоһондо гаргана, һагтаана ха юм. Энээниие анхарха хэрэгтэй.

Хяагтын РАПО-гой түрүүлэгшэ П. И. Гаврилов район соо ургаса хуряалгые үнгэргэхэ хүдэлмэриин түсэбэй зохёогдоһон, ямар хэмжээнүүдэй хараалагдаһан тухай тобшоор хэлээ.

— Таряа хадалгада бүхыдөө 131 жатка табигдаад, хүдэлмэриин 16 үдэр соо ургаса баал болгогдохо ёһотой. Комбайн бүхэндэ дунда зэргээр 290 гектар таряан хүртэнэ. һаянай ажахынууд үшөө арбаад шэнэ комбайн худалдажа абаа. Тиимэһээ тэдээндэ тарянанай газарай хүртэсэ нэгэ бага доошолхо ёһотой. Заһабариһаа үшөө гараагүй хэдэн комбайнниие һаяар бэлэн болгохобди. Ургаса хуряалгын бүхы хүдэлмэриие октябриин 3 болотор сум дүүргэхээр хараалнабди. Район соо даб дээрэ 2100 гектар таряан хадагдаа. Бүхы ажахынууд энэ хүдэлмэридөө жэгдэрэн орожо байна. Мүнөө һанаата болохо юумэн гэхэдэ, комбайн, жаткануудые хэрэгнь заһабарилхада хэрэгтэй запас хэрэгсэлнүүд дуталдаһаар. Бүхы техникэдэ хэрэгтэй түрхилгын, түлишын зүйлнүүд Гүрэнэй нефтебазаһаа бага үгтэнэ. Энэ талаар манда туһаламжа хэрэгтэй,— гэжэ нүхэр Гаврилов хэлэнэ.

Мүн Мухар-Шэбэрэй РАПО-гой түрүүлэгшэ В. Ф. Викулов, Загарайн — В. Я. Белых, Түнхэнэй — М. Д. Даржаев гэгшэд оперативна зүблөөн дээрэ тоосоо.

Дурсагдагша районуудай ажахынуудта ургаса хуряалгын техникэ, таряа сэбэрлэхэ, хатааха түхеэрэлгэнүүд гол түлэб бэлдэгдээ. Гэбэшье комбайнай болон зернопультнуудай ремень, зарим запас хэрэгсэлнүүд дуталдажа, илангаяа шэнгэн түлишэ, түрхихэ тоһон гэхэ мэтэ багаар үгтэжэ, нэмэлтэ бэрхэшээл тохёолдуулна. Энээниие шиидхэхэ талаар туһалыт гэжэ РАПО-нуудай түрүүлэгшэнэр гуйна. Тэрэшэлэн Загарайн, Мухар-Шэбэрэй районуудта хартаабха, овощ хуряалгада, тэрэниие зоолгэдэ городһоо хүн зониие, транспорт нэмэжэ үгэбэл һайн байгаа гэжэ хэлэгдээ.

Энэ асуудалда хэрюусахадаа, партиин Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Чукреев иигэжэ хэлэбэ:

— Хотын ажалшад хүдөөдэ тохёолдоһон орёо бэрхэтэй байдалые ойлгожо, али болохо туһаламжа хүргэхөөр бэлэн. Эдэ үдэрнүүдтэ тиишэ хүдэлхөөр ошоод байһан студентнэрһээ гадна, предприяти, организацинуудһаа үшөө 1500 хүн һарын болзороор хүдэлхээ гарахань. Мүн хэрэгтэй автомашинануудшье эльгээгдэхэ.

Зүблөөнэй гол тобшолол гэхэдэ, таряан үшөө эдеэшэхэ гэжэ хүлеэхэ саг һалаа. Бүхы хүсөөрөө хам орожо, наратай сэлмэг үдэрэй час бүхэниие гүйсэд хэрэглэн, хадалга, хуряалгые үдэр, һүнигүй эршэмтэйгээр ябуулха шухала болоо.

М. НАМЖИЛОВ.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

СОВЕТ-АФГАН НИИДЭЛГЫН ПРОГРАММА ТҮГЭСЭБЭ

Космонавтнууд Владимир Ляхов, Абдул Ахад Моманд газартаа бусажа ерээ

ТАСС-ай мэдээсэл

Владимир Ляхов болон Афганистанай Республикын эрхэтэн Абдул Ахад Моманд гэгшэдһээ бүридэһэн уласхоорондын экипаж 1988 оной сентябриин 7-до Москвагай сагаар 4 час 50 минутада Газартаа бусажа ерэбэ. Бүүһэнэйнь һүүлээр космонавтнуудай бэенүүд һайн.

Мэдээсэлдэһэнэй ёһоор, сентябриин 6-да буулгагдахаар хараалагдаһан «Союз ТМ-5» онгосо буулгалгын программын сагһаа урид автомат оньһоор болюулагдашаһанһаа улэмжалан, хараалагдаһан сагтаа буужа шадаагүй һэн. Ниидэлгэ залан хүтэлхэ түб тохёолдоһон байдалые али бүхы талаһаань шэнжэлжэ үзөөд, онгосые хараалагдаһан райондо буулгахын тула шухала шиидхэбэринүүдые абаһан байгаа.

Сентябриин 7-до Москвагай сагаар 4 час 01 минутада бортын автомат оньһон түхеэрэлгын захиралтаар онгосын двигателиин түхеэрэлгэ аалидуулагдаһан байгаа. Двигателиин хүдэлмэрээ дүүргэмсээрнь «Союз ТМ-5» онгосын буулгагдадаг аппарат приборой-агрегадай таһалгаһаа амяарлагдажа, атмосферэ соогуур аалиханаар доошолжо, Джезказган хотоһоо зүүн-урагшаа 160 километрэй газарта бууба.

Совет-афган уласхоорондын экипажай ниидэлгын программа дүүрэбэ. Владимир Титов, Муса Манаров, Валерий Поляков замбуулинай дайдада хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлһээр.

Зургаан сүүдхэ соо «Мир» гэжэ жолоодогдодог комплексын замбуулинай дайда соогуур ниидэхэ үедэнь совет болон афган космонавтнууд хараалагдаһан хамтын шэнжэлгэнүүдые, туршалгануудые сум дүүргээ.

Геофизическэ айхабтар ехэ хэмжээнэй шэнжэлгэнүүд хэгдэһэн, Афганистанай Республикын газар дайдын нюруу буулгаһан, адаглалгануудые хэһэн байгаа. Абтаһан материалнууд ороной арадай ажахын болон эрдэм ухаанай элдэб һалбаринуудые, тусхайлбал, геологи болон хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ ехэ туһа хүргэхэ юм.

Совет замбуулинай жолоодогдодог комплекснууд дээрэ бэелүүлэгдэдэг эрдэм ухаанай шэнжэлгэнүүдэй холын хараата программын хубинь болохо медицинскэ туршалгануудта уласхоорондын экипажай хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулагдаһан байгаа. Болгариин мэргэжэлтэдэй зохёон бүтээһэн аппаратурын туһаламжаар хүнэй ажаллаха арга шадабарииe, дэгдэн хөөрэлгын эрхэ байдалда тэрэнэй бэе махабадай дадалгые шэнжэлһэн байгаа.

Хамтын ниидэлгын үедэ гол экипажай хүдэлмэриин программын үндэһөөр атмосферын дээдэ хубиин физикын талаар хэдэн шэнжэлгэнүүд хэгдээ, дэгдэн хөөрэлгын эрхэ байдалда ургамалнуудай урган хүгжэлтые саашадань шэнжэлхэ туршалганууд үргэлжэлүүлэгдээ, эм-домто зүйлнүүдые электрофоретическэ аргаар арьбадхан сэбэрлэхэ, белогой препарадуудай монокристаллнуудые ургуулжа абаха туршалганууд үргэлжэлүүлэгдээ.

Хамтын хүдэлмэриин бүхы шатануудта Владимир Титов, Муса Манаров, Владимир Ляхов, Валерий Поляков, Абдул Ахад Моманд тодо наринаар, эбтэй эетэйгээр хүдэлбэ.

Совет-афган замбуулинай хамтын ниидэлгын амжалтатайгаар дүүрэлгэ Советскэ Союзай болон Афганистанай арадуудай хоорондохи харилсаа холбооной үшөө нэгэ гэршэ жэшээ болоно.

БҮХЭСОЮЗНА ХУРАЛДААН

ЭРХҮҮ. (ТАСС). Эрдэмтэдэй бүхэсоюзна конференци сентябриин 6-да Эрхүүдэ нээгдэжэ, Байгал шадарай байгаалиие хамгаалгын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэнэ.

— Байгаалиин энэ эрдэни зэндэмэниие сахин хамгаалха, оршон тойронхи нөөсэ баялигуудые гамтай һайнаар хэрэглэхэ талаар парти, правительствын хараалһан программын ямараар бэелүүлэгдэжэ байһанай хойноһоо олониитын хиналта шангадхаха шухала,— гэжэ конференциин эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо, Эрхүүгэй университедэй Биологиин эрдэм-шэнжэлэлгын институдай директор И. Рычков хэлэбэ.— Нэн түрүүн нуурай оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалха асуудалнуудые шиидхэхэ ёһотойбди. Тиихэдээ гансал Байгал соо ажамидардаг амитадай, дүтэ шадарай ургамалай аймагуудые аршалан хамгаалха зорилгонуудта гол анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Удаан саг соо арюун тунгалаг уһанд ажамидархадаа, али бүхы бузарлалгаһаа тэдэниие хамгаалха ашаг үрэ ехэтэй арга усадхагдашанхай. Нёдондо жэлдэ, мүнөөшье жэлдэ Байгалай хаб загаһадай олоороо үхэхэ ушар тохёолдоо һэн. Тэдэнэй бэе сооһоо вирус олдоһон байгаа. Теэд тэдэнэй энээнһээ гү, али ондоо юумэнһээ хосордог байлгын гол шалтагаан мүнөө болотор таагдаагүй байһаар.

Байгалай айхабтар орёо нарин, арюун сэбэр байгаалида хүнэй нэбтэрэн оролгодо хабаатай бүхы асуудалнуудые шиидхэхын тула СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениие тойруулан, элдэб албан зургаануудай эрдэмэй хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ шухала.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

СССР-эй Загаһанай ажахын союзно-республиканска министерствые СССР-эй Загаһанай ажахын нийтэ-союзна министерство болгожо, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум хубилгаба.

АМЖАЛТАТАЙ ҺАЙН ЯБАГТЫ, ОЛИМПИЕЦҮҮД!

Ээлжээтэ Олимпиин наадануудай урда тээ совет спортсменүүд заншалай ёһоор сентябриин 6-да Улаан талмай дээрэ ерэбэ. Тэдэнэр В. И. Ленинэй Мавзолейдэ, Танигдаагүй солдадай хүүр дээрэ веногуудые табиһан байгаа.

Удаань ниислэл хотын Залуушуулай ордон соо совет олимпиецүүдые үдэшэлгын баяр ёһолол болобо. СССР-эй Госкомспортын болон НОК-гой түрүүлэгшэ М. В. Грамов, КПСС-эй ЦК-гай Пропагандын таһагые даагшын орлогшо И. М. Зараменский спортсменүүдтэ хандажа, амаршалгын үгэ хэлээ.

Оронойнгоо спортын алдар солые арьбадхахабди гэжэ хоёр дахин олимпийскэ чемпион хүнгэн атлет Ю. Седых, спортивна гимнастикаар дэлхэйн чемпионка Е. Шушунова олимпиецүүдэй зүгһөө найдуулба.

Ниислэл хотын уран бэлигтэй залуушуул, олимпиецүүдтэ зорюулжа, концерт наада табяа.

Ехэ бүлэг совет олимпийскэ делегаци Аэрофлодой түрүүшын рейсээр сентябриин 7-до Сеул ошохоёо ниидэбэ. XXIV зунай Олимпиадын гал сентябриин 17-до ялархa юм.

(ТАСС).

СҮҮДЛЭЛГЭ ЭХИЛЭЭ

ЭРХҮҮ. (ТАСС). Овечкинтэнэй бүлые сүүдлэлгын хэрэг сентябриин 6-да эндэ эхилбэ. Оронойнгоо жилэһээ газаашань гаргажа абаашаха зорилготойгоор самолет булимтаран эзэмдэхэ зэбсэгтэ ябуулга хэһэнэйнгээ түлөө тэдэнэр гэмнэгдэнэ. Энэ ябуулгын үедэ хүнүүд алуулаа, мүн бусадшье хүндэ хүшэр хойшолонгууд тохёолдуулагдаа һэн.

Ленинградай областной сүүдэй нүүдэл сесси энэ хэрэгые хаража үзэнэ. Ольга болон Игорь Овечкинүүд нээмэл сүүдэй һандали дээрэ һууна.

ҮЕР БОЛОБО

УЛААН-ҮДЭ. (ТАСС). Монголһоо эбхэрһэн хүсэтэ циклонһоо уламжалан, Буряадай зүүн районуудта бороо хура ехээр орожо, үер болобо. Аадар бороогой адхарһанай һүүлээр Үдэ, Хурбэ, Худан мүрэнүүд, багахан гол горход эрьеһээ халиһан байгаа.

10 мянган гектарай хүдөө ажахын эдлүүриин газар, хонишодой гэрнүүд, малай байранууд уһанда абтаа, хүүргэнүүд һандаргагдаа, автомобиляар ябахын аргагүй болоо. Аюул усалда ороһон хүнүүдшье бии.

Сагай уларил шэнжэлэгшэдэй баримта мэдээнүүдэй ёһоор, Үдэ болон бусад мүрэнүүдэй уһан сүүдхэдээ 8—10 сантиметрээр нэмэнэ.

ФЕРМЭ БҮХЭНДЭ — ЭЛБЭГ ТЭЖЭЭЛ

...ДОРХОЙ ХЭМЖЭЭНҮҮД ...БТАХААР БОЛОО

...үдэрнүүдтэ нама... ...дэжэ, үбһэ но... ...шүүһээ гэжэ ...республикын ...ууд таряа ху... ...анхай. Эдэ ха... ...үдэлмэри зэргэ... ...ажалшадай ур... ...илгонууд табиг... ...гээ байгаа ма... ...үедэ үхэр мал... ...гадтаа, түл тү... ...тэжээл шадаал ...һайн шанар... ...хүрэхөөр бэ... ...эгээл мүнөө үе... ...алгатай хаһада, ...шэд, таряан ...эрилэгшэд бү... ...үүлхэ, хама бии ...шадабарияа, тү... ...лоо хэрэг гэжэ ...болоно. Оуб ...оной сентябриин ...байдалаар ...хы... ...гектар ...сабшагдан уна... оройдоол 348,2 ...ной ногоон баал ...бшагдаа гэхэ гү, ...ын талмайн 61 ...угаагдаба. Иигэ... республикын ажа... хамта 2.820 мян... үбһэ ноосэлбэ. ...жэлэйхидэ ор... ...ган центнерээр ...дхэгдэһэн бо... 50,7 мянган республикаһаа га... газар дээрэ ...байна. Хэды ...н түрүү онол ...гдөөб гэбэл, 369 ...нерынь тюк бол... ...голгдаа) 100 мян... ...хүлеэлгэн ха... —29 процент болгогдоһон байха юм.

Үнгэрһэн долоон хоногой туршада тиимэ ехээр үбһэн ноосэлэгдэбэгүй. Сэлэнгын, Зэдын, Хойто-Байгалай районууд энэ хугасаа соо үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө 5—10 процентээр нэмээжэ шадаа. Харин Ахын райондо нэгэшье центнер үбһэн бэлэдхэгдэбэгүй.

Байгша ондо сенаж дараха хүдэлмэрээ Баргажанай, Кабанскын, Хориин, Прибайкалиин, Сэлэнгын, Тарбагатайн, Ивалгын, Зэдын, Захааминай районууд эршэтэйгээр ябуулжа, урдаа табиһан зорилгонуудаа амжалтатайгаар бэелүүлһэн байна. Баунтын, Ахын районуудай колхоз, совхозууд энэ зүйлэй тэжээл ноосэлхэ түсэбтэ даабарияа дүүргэхэ талаар ажалаа үшөө эхилээдүй.

Һүүлэй мэдээгээр Прибайкалиин, Хойто-Байгалай, Хориин, Тарбагатайн, Захааминай районуудай ажахынууд силос дараха түсэбөө 100—123 процент бэелүүлээшье һаа, энэ шухала хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлһэн зандаа, Хэжэнгын, Хяагтын, Загарайн, Сэлэнгын районууд силос даралгаяа һаяхан эхилбэ. Баунтын, Ивалгын, Хойто-Байгалай, Зэдын, Сэлэнгын районуудай үнгэрһэн долоон хоног соо силос дараха түсэбөө 23—33 процентээр нэмээхэдэнь, Кабанскын, Прибайкалиин, Баргажанай районуудай колхоз, совхозууд тэрэнээ оройдоол 2—3 процентдэ хүргэһэн байха юм.

Витаминтай ногооной гурил ноосэлхэ даабарияа гансал Кабанскын районой тэжээл бэлэдхэгшэд дүүргэжэ шадаба. Гэхэтэй хамта Баунтын, Хяагтын, Баргажанай районуудай ажахынуудта энэ хүдэлмэридэ анхарал багаар хандуулагдана. Элэнэр түсэбөө миил 39—52 процент болгоо.

Малай условно толгой бүхэндэ хэды шэнээн тэжээл бэлэдхэгдэбэб гэбэл, сентябриин 5-най байдалаар эгээл ехэ тэжээл ноосэлһэн районуудай тоодо Кабанскын, Тарбагатайн, Прибайкалиин, Ивалгын, Зэдын районууд ороно. Эдэнэр мүнөө үбэлжүүлэгдэхэ нэгэ толгой малда 10,3—13,2 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй тэжээл бэлэдхэжэ шадаа. Дээрэ дурсагдагша районуудай эды шэнээн тэжээл бэлэдхээд байхадань, Баунтын районой ажахынууд оройдоол 2,5 центнер, Ахын район —0,5, Яруунын —4, Хурамхаанай колхоз, совхозууд —5,1 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй тэжээл ноосэлһэн байна.

Мүнөө үедэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэрээ улам эршэдүүлхын, түсэбтэ даабарияа заатагүй дүүргэхын тула районуудай партийна комитедүүд, РАПО-гой, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд тодорхой хэмжээнүүдые хараалха ёһотой.

РЕСПУБЛИКЫН РАЙОНУУДАЙ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭХЭ ТҮСЭБӨӨ ХЭР ДҮҮРГЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙ
1988 оной сентябриин 5-най мэдээн
(процентээр)

Районууд	Бэлэдхэгдэһэниинь: үбһэн	сенаж	силос	витаминтай ногооной гурил	Условно нэгэ толгой малда бэлэдхэгдэһэниинь (центнерээр)
Кабанскын	89	161	64	100	13,2
Ивалгын	84	111	76	65	10,3
Хяагтын	75	63	28	49	7,0
Тарбагатайн	73	119	108	71	13,2
Загарайн	72	79	43	63	9,5
Зэдын	65	102	71	55	10,3
Түнхэнэй	64	74	58	89	5,6
Прибайкалиин	64	125	123	85	12,8
Хэжэнгын	62	39	28	69	5,4
Сэлэнгын	61	122	44	60	7,5
Захааминай	60	102	100,4	84	4,6
Мухар-Шэбэрэй	60	49	89	61	7,2
Бэшүүрэй	59	66	50	62	8,4
Хойто-Байгалай	59	—	—	74	7,5
Хориин	50	144	109	82	7,7
Хурамхаанай	44	55	39	55	5,1
Баргажанай	44	2,1 дахин	50	52	6,4
Яруунын	29	67	78	63	4,0
Ахын	28	—	—	—	0,5
Баунтын	18	—	95	39	2,5
Республика бүхыдөө	58	92	64	66	7,3

АРЕНДНЭ ГУРИМААР

Үнихэнэйшье иимэ халуун үдэрнүүд болоогүй. Тэрэ үдэр илангаяа бүгшэм халуун байгаа һэн. Теэд эндэ хүдэлжэ байһан хүнүүд энэ халууниие тооношьегүй хэбэртэй.

— Ходо иимэ байһай гэхэдэшни, бороо ороод лэ, һаалта хээд лэ байха юм. Мүнөө үедэ ойлгохын аргагүй. Наратай байна гэжэ һанахадашни, тэнгэри саг зуура соо бүрхөөд, аадар ороодхихо юм,— гэжэ Суулгын совхозой парткомой секретарь С. М. Варфоломеев силос даража байһан хүбүүдые хараад хэлэнэ.

Энэ үедэ ехэхэн траншей соо хэршэгдэһэн сэл хүхэхэн ороoһоной холисо хоёр тээһээ буулгагдажал байба. Үндэр болгогдоһон кузовтай автомашинанууд һубаряад лэ ерэжэ, ашаагаа хүнтэрүүлжэрхихэ юм. Нүхэн соо буулгагдаһан тэжээлые К-701 түхэлэй шара үнгэтэй трактор урагша, хойшоо ээлжээ эхигүйгөөр ябажа, нягтаруулан дарана. Энэ тракторые комсомолой гэшүүн Владимир Перевалов ехэл шадамараар жолоодоно. Тэрээндэ Геннадий Горюнов хамһалсадаг юм.

Эндэ силос дарагдаха гурбан траншей зэргэлээд түхеэрэгдэнхэй харагдана. Эдэнэр мүнөө түрүүшынгээ нүхые дүүргэхээ байгаа һэн.

Звеное даагшатай уулзажа хөөрэлдэхэ хүсэлэнтэй эндэһээ дээшээ гарахадамнай, наадаа захын поли дээрэ КСК-100 түхэлэй хоёр комбайн хойноһоо һубарилдан, үдхэнөөр ургаһан ороoһоной холисо сабшажа ябаба. Эндэ ашаагаа буулгаһан автомашинанууд ээлжээгээ хүлеэн зогсоно. Комбайнуудай тохигор хоолойһоо хэршэгдэһэн ургаса бад-бад байса гаража, хажуудань ябаһан автомашинын кузов руу таһалгаряагүй гоожоно.

— Энэ комбайнда звеное даагша Николай Гомбожапович Цыбиков ажалладаг юм. Тэрэниие байлгаад, хөөрэлдэл даа,— гээд парткомой секретарь манай урдаһаа ерэжэ ябаһан комбайн тээшэ гараараа даллан гүйшэбэ.

— Манай бригада арендна подрядай гуримда оронхой юм. Бидэ хабар 1100 гектар таряалангай газар даажа абаад, тэрээн дээрээ наран сэсэг рапс хоёрые холёод тарян һэмли. Ажахын дирекцитэй хэлсээ баталхадаа, тугалай байрын хажуудахи 3 траншейе дүүргэжэ, тэндэ 6000 тонно силос дараха уялга абаһан байгаабди. Бидэ түсэбөөр гектарай 60 центнер ургаса хуряаха һаа, мүнөө 100 центнер хүрэтэр ургаса сабшажа эльгээнэбди. Юрэдөө абаһан хэлсээгээ дүүргэхэбди,— гэжэ тэрэ духаһаа хүлһэ аршан хэлэнэ.

Эдэнэр августын 18-һаа эхилжэ хүдэлөөд, долоон хоногой туршада 1100 тонно силос даража, түрүүшынгээ нүхэ дүүргээ юм.

Арендна подрядай гуримаар хүдэлдэг түс звено совхозтоёо хэлсэжэ, силосэй ногоо шабархыень 10 автомашина эрижэ абаһан байна.

Д. ДОНДОКОВ.
Мухар-Шэбэрэй район.

Прибайкалиин районой «Ильинкинский» совхоздо үбһэ бэлэдхэхэ хүдэлмэри һүүлшынгээ шатада оробо. Эндэ түрүү онол арга үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

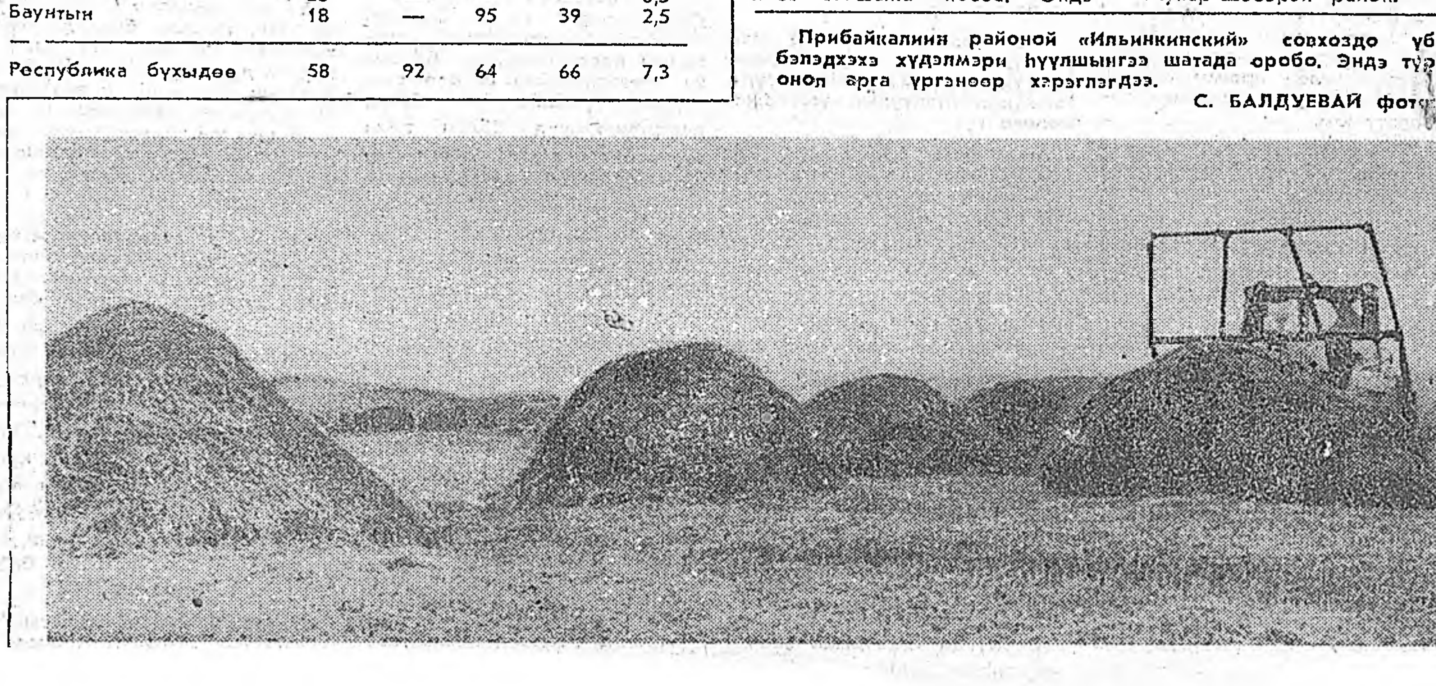

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

...жалай үйлэдбэридэ ...оролдосотой һай... ...һанайнь түлөө Хо... ...эй микубаторно-та... ...ийн станцийн директор Цыбиков Бато Сампилович Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотоор шагнаха.

АПК-да АРЕНДЫН ГУРИМ НЭБТЭРҮҮЛХЭ

Арендын харилсаануудта үндэһэлэн, хүдөө ажахын үйлэдбэриие эмхидхэхэ

Һүүлэй үедэ «Сельская жизнь», «Советская Россия», «Труд» газетэнүүдэй редакцинуудта, СССР-эй Госагропромдо, бусад эмхинүүдтэ, албан зургаануудта бэшэгүүд олоор ороно. Тэдээн соогоо хүдөөгэй ажалшад арендын харилсаануудай гол ёһонууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэхые гүйнэ, арендын гуримуудаар хүдэлхэ хүсэлэнтэй байһанаа мэдүүлнэ. Зүгөөр шэнэ гуримуудаар хүдэлхэ хүсэл эрмэлзэлыемнай хододоо ойлгоногүй, олохон ушарта нютагай ажахынуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд арендын харилсаануудта хабаадажа, газар, оньһон техникэ таһалжа үгэхэ, ажал хэрэгээ эмхидхэхэдэнь, иимэ коллективүүдтэ туһалха дурагүй байһанаа харуулна гэжэ бэшэгүүдэй авторнууд мэдээсэнэ.

Колхоз, совхозтой гү, али хүдөө ажахын бусад предприятинуудтай арендын харилсаануудые гуримшуулхын тула юунһээ эхилхэ, юу хэхэ байһанаа арендын гуримуудаар хүдэлхые хүсэһэн хүнүүд олохон ушарта өөһэдөөшье бүхы юумэ мэдэдэггүй гэшэ.

«Сельская жизнь», «Советская Россия», «Труд» газетэнүүдэй редакцинууд эдэ бэшэгүүдые темэ темээрнь бүлэг болгожо гуримшуулаад, уншагшадай асуудалнуудта харюусахыень СССР-эй Госагропромые, ВАСХНИЛ-ые гүйһан байгаа.

Арендын харилсаанууд тухай эдэ харюунууд һаяхан тологдоһон «Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ арендын харилсаануудые эмхидхэхэ дурэдхалнуудые» гүнзэгыгөөр ойлгоходо, зарим гол шухала асуудалнуудые тодорхойлходо, ороной элдэб зононуудта олдоһон дүй дүршэлые хараада абажа, бодото ажал хэрэгэй талаһаа харуулхада туһалха байна.

Арендэ гэжэ юун бэ?

Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө ажахын үйлэдбэридэ ажал хэрэгые эмхидхэлгэдэ подрядай элдэб түхэл шэнжэнүүд үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэ: хамтын, гэр бүлын болон хубиин. Эдэ түрүү түхэл шэнжэнүүдые ажал дээрэ хэрэглэлгэдэ подрядые хүгжөөлгын жама ёһон болохо ажахын тоосооной арендын харилсаанууд улам үргэнөөр хэрэглэгдэдэг боложо байнхай. Арендэ хадаа продукци үйлэдбэрилгые нилээд дээшэлүүлхэ, нөөсэнүүдые үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ зорилготойгоор хүлһөөр абагшын тодорхой түлбэритэйгөөр газар болон бусад гол зүйлнүүдые удаан саг соо хэрэглэдэг экономическа харилсаан болоно.

Арендэ — энэ хадаа гол түлэб хүлһөөр абалга, хэлсээн мүн. Тэрэнэй үедэ нэгэ талаһаа колхоз, совхоз гү, али ондоо газар хэрэглэгшэ нүгөө талада — хүлһөөр абагшада тодорхой түлбэреэр газар болон үйлэдбэриин бусад хэрэгсэлнүүдые удаан болзороор үгэдэг гэшэ. Ажахын бүрин хүсэдөөр бэеэ даалгын ба зөөри зөөшын харюусалгын оршон байдалда ажаллахадаа, хүлһөөр абагша газарай болон үйлэдбэриин бусад хэрэгсэлнүүдэй бодото эзэн болодог, харин тэрэнэй хубиин аша туһа ниитын аша туһатай эгээл гүйсэд дүүрэнээр тудалдадаг.

Ямар хуулиин ба экономическа үндэһэ һуури дээрэ арендын харилсаанууд тогтоогдодог бэ, ямар юумэ хүлһөөр абажа болохоб?

Колхоз, совхозуудай, агропромышленна комплексын бусад предприятинуудай хүдэлмэридэ арендын харилсаануудые хэрэглэхэдээ, хуулиин ба экономическа үндэһэ һуури «Гүрэнэй предприяти (нэгэдэл) тухай» СССР-эй Хуулида, «СССР-тэхи коопераци тухай», СССР-эй Хуулида, колхозой Жэшээтэ Уставта үндэһэлдэг гэшэ.

Хүдөө ажахын ба бусад газарай эдлүүринүүд, олон жэлэй тарималнууд, нуур болон сөөрэмүүд, хүдэлмэриин ба продукци үгэдэг мал, оньһон техникэ, түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүд, байшан гэрнүүд, барилганууд, үйлэдбэриин, мүн үйлэдбэридэ хабаагүй бусад гол хэрэгсэлнүүд хүлһөөр үгтэхэ болоно. Дамжуулжа үгэхэ үедэ эдлүүриин газарай үрэжэлые хараада абажа, эдлүүриин газарай гектарай түлөө, малай толгойн түлөө, үйлэдбэриин барилгын, техническэ хэрэгсэлнүүдэй тогтомол сэнгүүдээр газарай болон үйлэдбэриин бусад хэрэгсэлнүүдэй түлөө гол түлэб арендын түлбэри түлэгдэдэг. Тэрэ мүнгэнэй, бодото гү, али холимог түхэл шэнжэтэйгээр тогтоогдодог. Арендын түлбэри ондоо гуримаар — хүлһөөр абагшадһаа худалдажа абтаһан продукциин түлөө ажахын түлэһэн сэнгүүдэй болон тэрэнэй бодото дээрээ гүрэндэ тушааһан сэнгүүдэйнь хоорондохи илгаагаар түлэгдэжэ болоно.

Хэн ямар ёһо гуримуудаар хүлһэлэн абагшад боложо шадахаб?

Бригадануудай, фермэнүүдэй, ажахынууд хоорондын кооперативуудай, звенонуудай коллективүүд, колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй бүлэнэр, мүн ажахынуудай зарим хүдэлмэрилэгшэд хүлһөөр абагшад боложо шадаха.

Совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд гү, али колхозуудай гэшүүд бэшэшье һаа, кооперативуудта нэгэдэһэн эрхэтэд гү, али бүлэг эрхэтэд мүн лэ хүлһөөр абагшад болохо аргатай. Хуулиин һаһа хүсэһэн эрхэтэд (бэеэ даагаад гү, али коллективэй даалгабаряар) хэлсээ баталжа шадаха.

Өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулан, продукци үйлэдбэрилгын хэмжээнүүдые ехэдхэлгые лаб хангаха гэшэ газар болон үйлэдбэриин бусад хэрэгсэлнүүдые хүлһөөр дамжуулан үгэлгын гол ба хэлбэришэгүй эрхэ нүхэсэлынь мүн.

Арендын подрядай хэлсээнүүдые урда тээнь соносхогдоһон конкурсын үндэһөөр бэелүүлхэдэ таарамжатай. Продукци ехээр үйлэдбэрилхэ, материальна нөөсэнүүдые эзэн ёһоор, гамтайгаар хэрэглэхэ талаар эгээл үндэһэ баримтатай программануудые дурадхагшад булюу байдалтай болохо байна.

Хэлсээн хадаа хүлһөөр абагша болон хүлһэлэн үгэгшын хоорондохи харилсаануудые лаб хангаһан гол документ мүн. Тэрэ хайшан гэжэ, хэзээ, хэнээр зохёогдодог бэ?

Ажал хэрэгэй талаар харилсаа тогтоохо тухай үгөө ойлголсоходоо, хоёр тала абаһаар лэ хэлсээнэй ёһо гуримуудые зохёожо эхилдэг. Тэрэниие зохёохо үедэ удаадахи асуудалнууд шиидхэгдэдэг гэбэл:

— арендэдэ үгтэһэн газарай участогуудай, полинуудай, үйлэдбэриин бусад гол хэрэгсэлнүүдэй бүридхэлэй дансанууд;

— продукци гүрэндэ худалдалгын хэмжээнүүд, болзорнууд, сэнгүүд болон гурим;

— хэлсээнһээ гадуур үйлэдбэрилэгдэһэн продукци худалдалгын гурим;

— үрэһэ, үтэгжүүлгэнүүдые, малай нарай тулнүүдые, тэжээл худалдажа абаха, заһабарилгын, транспортын ба бусад хамһабариин ажал хэрэгүүдэй түлөө түлэхэ урьһаламжануудые үгэлгын хэмжээн, ёһо гуримууд;

— материально-техническэ хангалгые эмхидхэлгэ;

— арендын түлбэриин ба арендэ үгэгшэдэ бусад түлбэринүүдые оруулалгын хэмжээнүүд, болзорнууд;

— абаһан уялгануудаа бэелүүлээгүй гү, али һайнаар гүйсэдхэн бэелүүлжэ шадаагүй байһанайнгаа түлөө хоёр талын зөөри зөөшын харюусалгатай байлгын гуримууд тодорхойлогдодог.

Хэлсээнэй ёһо гуримуудаар бүхы асуудалнууд һайн дураараа, али алинда ашатай туһатай байлгын үндэһөөр шиидхэгдэдэг.

Хэлсээнүүдые баталалгые хүдөө ажахын жэлэй эхинтэй гү, али продукци үйлэдбэрилгын технологическа бүлэг ажал ябуулгатай заабол холбоһоной хэрэггүй.

Хэлсээе хэн, хайшан гэжэ баталдаг, хаана бүридхэлдэ абадаг юм?

Арендэ үгэгшын зүгһөө — ажахын хүтэлбэрилэгшэ, хүлһөөр абагшын зүгһөө — коллективэй хүтэлбэрилэгшэ, харин үсөөхэн хүнһөө бүридэһэн байгаа һаань (5 хүн хүрэтэр), коллективэй бүхы гэшүүд гү, али хэлсээнэй ёһоор бэе дээрээ уялгануудые даажа абаһан хүнүүд хэлсээндэ гараа табидаг. Гар табиһанһаа хойшо хэлсээн юридическэ талаар хүсэндөө ородог.

Али бүхы ямаршье шатада тэрэ баталамжада табигдадаггүй.

Газар болон үйлэдбэриин бусад хэрэгсэлнүүдые хүлһөөр абаха хэлсээн ямар болзороор баталагдадаг бэ?

Газарые 50 жэл хүрэтэр болзороор, харин үйлэдбэриин бусад хэрэгсэлнүүдые хүлһөөр абаха хэлсээн тэдэниие ашаглалгын болзороор баталагдаха аргатай. Энэнь тэрэниие зохёон табиха үедэ хоорондохи харилсаанай бүхы асуудалнууд хүсэндөө байһан үе соонь шиидхэгдэхэ ёһотой гэһэн удхатай бэшэ. Олонхи асуудалнуудые, нэн түрүүн худалдагдаһан продукциин хэмжээнүүд, байгууламжа, арендын түлбэриин хэмжээнүүд, сэнгүүд гэхэ мэтын асуудалнуудые хоёр талын табан жэлэй болзороор тодорхойлходо таарамжатай. Энэнь хоёр талын харилсаануудай гуримуудые тогтууритай байлгаха, тиихэдэ али нэгэн талаһаа үе-үе болоод лэ нэмэлтэ оруулха арга олгохо юм. Тиихэдэ шэнэ хэлсээ баталһанай хэрэггүй, харин бүхы хубилалтануудые тэрээндэ хабаатай нэмэлтэ хэлсээн соо, тэрэ тоодо хүлһөөр абтаһан участогуудые уг залгамжалха тухай баримтануудые хэлсээндэ оруулжа болоно.

Үйлэдбэрилэгдэһэн продукци хэрэглэлгэ ямар гуримтайб?

Хүлһөөр абагшадай үйлэдбэрилһэн продукци нэн түрүүн хүлһэлэн үгэгшэдэй урданьабаһан уялгануудаа бэелүүлхын тула хэрэглэгдэдэг. Хэлсээгээр хараалагдаһанһаа дулдыдан, тэрэ ажахыда худалдагдадаг гү, али тэрэнэй үмэнэһөө бэлэдхэлэй эмхинүүдтэ сэхэ тушаагдадаг.

Уялгануудаар хараалагдаһан хэмжээнүүдһээ гадуур хүлһөөр абагшын үйлэдбэрилһэн продукци хэлсээнэй сэнгүүдэй үндэһөөр тэрэнэй үзэмжөөр худалдагдадаг.

Сэнгүүд болон хангалганууд тухай юу хэлэжэ болохоб?

Колхоз гү, али совхозтой, бусад предприятинуудтай хүлһөөр абагшын ажахын тоосооной харилсаануудта худалдагдаһан продукциин сэнгүүд, худалдагдажа абтаһан материальна нөөсэнүүд, хангалганууд шухала үүргэ дүүргэдэг. Хүлһөөр абагшын ажахын тоосооной ашаг олзо, арендын түлбэриин хэмжээн эдэ бүгэдэнһөө гол түлэб дулдыдадаг гэшэ. Тиимэһээ хэлсээ баталха үедөө эдэ сэнгүүдые үндэһэ баримтатайгаар тогтоолгодо анхаралаа ехээр хандуулха шухала.

Тогтууритай салингуудаар арендын түлбэри оруулдаг подрядчигуудһаа гүрэндэ худалдалгын сэнгүүдээр продукци гол түлэб абтадаг гэшэ. Иимэ сэнгүүдые хэрэглэлгэ партнернуудай хоорондо тодо харилсаа тогтоодог, тэдэнэй хоорондохи этигэл найдалые бэхижүүлдэг.

Тодорхой салингуудаар арендын түлбэриин бэелүүлэгдэдэггүй, харин ажахын продукцияа гүрэндэ худалдадаг сэнгүүдэй болон арендэ үгэгшэһөө тэрэнэй худалдажа абаһан сэнгүүдэй хоорондохи илгаагаар түлэгдэхэдэнь, ажахынууд доторой тоосооной сэнгүүд хэрэглэгдэдэг байна. Захил хэгшэ (ажахы) болон арендэ үгэгшэ хамтаараа эдэ сэнгүүдые тогтоодог юм.

Тэрээнһээ гадна, хэлсээнэй сэнгүүд хэрэглэгдэжэ болохо.

Арендын харилсаануудые хэрэглэлгын тодорхой эрхэ байдалһаа дулдыдажа, хоёр талын үгөө ойлголсоһоной ёһоор эдэнэй али нэгэниинь шэлэгдэхэ ёһотой.

Арендэ абагшад ямар гуримуудаар үрэһэ, тэжээл, түлишэ, запасной частьнууд болон материальна бусад нөөсэнүүдые худалдажа абадаг бэ?

Шухала материальна нөөсэнүүдэй (үтэгжүүлгэнүүд, түлишэ, запасной частьнууд, үрэһэн, тэжээл, түүхэй эд болон бусад), ажахын үзүүлһэн хангалгануудай түлөө арендэ абагша түсэблэлгын-тоосооной гү, али хэлсээнэй сэнгүүдээр түлэдэг гэшэ. Ажахын худалдажа абаһан материальна нөөсэнүүдэй түсэблэлгын-тоосооной сэнгүүд тэдэниие худалдажа абалгын сэнгүүдые, тэдэниие зөөлгэ болон хадагалалгын гаргашануудые хараада абалгатайгаар тодорхойлогдодог. Өөһэдынгөө үйлэдбэрилһэн продукцида (үрэһэн, тэжээл, түүхэй эд болон бусад) түсэблэлгын-тоосооной сэнгүүд бодото өөрынь сэнгэй хэмжээгээр тогтоогдодог. Ажахын подразделенинүүдэй арендэ абагшадта үзүүлһэн хангалганууд тоосооной өөрынь үнэ сэнгээр түлэгдэдэг, харин хоёр талын эмхинүүдэй бэелүүлһэн хангалганууд гүрэнэй тарифаар гү, али хэлсээнэй сэнгүүдээр түлэгдэдэг. Тиихэдэ хэлсээ баталха үедэ тогтоогдоһон түсэблэлгын-тоосооной, мүн хэлсээнэй сэнгүүд хараалагдаһан болзор соо али нэгэн талаһаа өөһэдынь дураар хубилгагдаха ёһогүй.

Арендын түлбэри болон тэрэнэй хэмжээн ямар түхэл шэнжэтэйгээр тогтоогдодог гэшэб?

Газарай, хүлһөөр дамжуулан үгтэһэн үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдэй ниитэ хэмжээнэй гү, али туд бүхэнэй: таряалангай, сабшалангай, бэлшээриин гектар бүхэнэй түлөө, сөөрэмэй, үйлэдбэриин түхеэрэлгын, тракторай, комбайнай, адууһа малай толгой бүхэнэй түлөө хоёр талын хэлсээнэй үндэһөөр арендын түлбэри түлэгдэдэг.

Арендын түлбэри мүнгөөр, мүн продукцяар түлэгдэдэг байна. Жэшээнь, Литвагай ССР-эй «Альседжяй» колхоздо гектар таряалангай түлөө 150 түхэригэй, гектар сабшалангай түлөө 50 түхэригэй арендын түлбэри тогтоогдонхой. Туркмениин ССР-эй Марыйска областиин «1 Мая» колхоздо уһалагдадаг таряалангай гектар бүхэнэй түлөө 1400 түхэриг түлэгдэдэг. Курган-Тюбинскэ областиин «Москва» совхоздо арендэ абагша бахчева ургамалнуудые тарижа ургуулхын тула абаһан 0,5 гектарай уһалагдадаггүй газарай түлөө арендэ абагша 7,5 тонно арбуз ажахыда тушаадаг юм.

Ажахыда газарай гектар бүхэнһөө, сөөрэмһөө, адууһа малай толгой бүриһөө абтадаг ашаг олзо арендын түлбэриин хэмжээе тодорхойлхо гол үрэ дүн болодог. Продукци худалдалгаһаа абтаһан ашаг олзын болон тэрэниие үйлэдбэрилхэ талаар нормативна гаргашануудай хоорондохи илгаагаар ашаг олзо тодорхойлогдодог.

Тодорхой ажахыда тогтоогдоһон хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые, малай ашаг шэмые хараада абажа, продукци худалдалгаһаа ороһон ашаг үрэ түлэгдэдэг. Дээрэ дурсагдаһан жэшээнүүдтэ имагтал иимэ хандаса хэрэглэгдэнхэй.

Арендын түлбэриин салин хүлһэн газарай үрэжэлые, газарай участогуудай хаана байдаг байһые, адууһа малай ашаг шэмые хараада абаха, хүдөө ажахын эдлүүриин газарые, үйлэдбэриин бусад хэрэгсэлнүүдые улам һайнаар хэрэглэхыень арендэ абагшые урмашуулха ёһотой. Хэрбээ арендын түлбэриин продукцяар түлэгдөө һаань, тэрэнэй хэмжээн мүн лэ иимэ ёһо гуримаар мүнгэнэй түхэл шэнжэтэйгээр тодорхойлогдодог.

Оньһото техникын, түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдэй, байшан гэрэй түлөө арендын түлбэри али бүхы юумэ хэрэглэлгэһээ ороһон мүнгэн зөөриин хэмжээгээр түлэгдэдэг.

Оньһон техникын, үйлэдбэриин барилгануудай, түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдэй үнэ сэн тэнсүүриин гү, али үлэһэн юумэнэй сэнгүүдээр тодорхойлогдодог гэхэ гү, али ашаглалгын үедэ ороһон хэрэглэмжын бодото мүнгэн зөөриин оруулагдаха түбхын түрүүшын сэнгүүдые хорооһоор тодорхойлогдодог.

Хоёр талын хэлсээнэй үндэһөөр арендын түлбэриие тодорхойлолгын бусадшье аргануудые хэрэглэжэ болоно.

Амаралтын мүнгэ түлэлгэдэ, социальна страхованида, страховой түлбэридэ, нэмэлтэ ба бусад гаргашануудта ажахын хэһэи гаргашанууд арендиэ түлбэридэ оруулагдаха гү?

Ажахын ашаг олзые тоолон гаргахада, продукци үйлэдбэрилгэдэ, тэрэ тоодо социальна страхованида, амаралтын мүнгэ түлэлгэдэ, страховой түлбэринүүдтэ ба нэмэлтэ гаргашануудта хэгдэһэн бүхы гаргашанууд хараада абтаха. Хэрбээ хэлсээнэй ёһоор арендиэ түлбэридэ эдэ гаргашануудай оруулагдаагүй һаань, амаралтын мүнгэ, саг зуура ажал хэжэ шадахагүй болоходоо тэдхэмжэ абаха эрхэтэй болохын тула арендэ абагша өөрынгөө мүнгэ оруулха зэргэтэй. Энээниие ондоогоор шиидхэжэ болохо. Эдэ бүхы гаргашануудые арендиэ түлбэридэ оруулха, харин ажахы арендиэ түлбэриин мүнгөөр эдэ гаргашануудые түлэхэ.

Иимэ жэшээ абаябди. Хартаабха таряжа ургуулхын тула хүлһэлэгшэ газарай участок совхозһоо урьһаламжаар абана. Ашаг олзо тоолон тодорхойлхо гуримтай зохилдуулагдан, гектар бүриһөө 150 центнер хартаабха абтаха зэргэтэй. Тус районд тогтоогдоһон сэнгүүдээр центнер хартаабха 10 түхэригөөр гүрэндэ худалдахадаа, 1500 түхэриг абаха болоно. Калькуляциин ёһоор, 1 гектарта хертаабха таряжа ургуулгада 1200 түхэриг гаргашалагдана. Тэрэнэй 150 түхэригынь социальна страхованида, амаралтын мүнгэ түлэлгэдэ, нэмэлтэ гаргашануудта ба страховой түлбэринүүдтэ хэрэглэгдэхэ, харин 1050 түхэригыень арендэ абагшад ороохо тарижа ургуулгада ба хуряалгада хэрэглэхэ болоно.

Гаргашын бүхы хэмжээн 1200 түхэриг болохо гэжэ бодоо һаа, арендиэ түлбэри 300 түхэриг болохо байна. 1500-һаа 1200-е хороогоо гэшэбди. Энэ ушарта арендиэ түлбэриһөө гадуур, арендэ абагшад дээрэ тоологдоһон бүхы гаргашануудые, калькуляциин ёһоор 150 түхэриг ажахыда бусааха зэргэтэй.

Социальна страхованида, амаралтын түлбэри түлэлгэдэ нэмэлтэ гаргашануудта, страховой түлбэридэ хэгдэхэ гаргашануудые арендиэ түлбэридэ оруулаа һаань, арендэ абагшад 450 түхэриг түлэхэ. 300 дээрэ 150-е нэмэхэдэ 450 түхэриг болохо.

Ашаг үрэ багатай газар дээрэ гү, али мал ажалай фермэнүүдтэ хүдэлхэ гэһэн хүнүүдтэ хүнгэлэлтэнүүдые тогтоожо болохо гү?

Ашаг үрэ багатай, үгышье һаа, ажахыда хэрэглэгдэхээ болиһон газар, хэрэглэгдэдэггүй гү, али ашаг үрэгүй мал ажалай фермэнүүдые хэрэглэлгэдэ арендэ абагшадай урмашалгые дээшэлүүлхын тула ажахы тэдэниие хүнгэлэлтэтэй гуримаар арендэдэ үгэжэ шадаха. Жэшээнь, арендиэ түлбэри бага болгожо, үгышье һаа, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ болотор хугасаада тэрэниие абангүй байжа болохо.

Арендэ абагшадай ажахын тоосооной олзо оршо яажа бүридхэгдэхэ, хэрэглэгдэхэ гэшэб?

Продукци худалдажа абаһан мүнгэнһөө арендэ абагшад арендиэ түлбэри түлэхэ, урьһаламжа бусааха, хэрэглэгдэһэн материальна эд зөөриин ба хангалгын түлөө түлэхэ, хэлсээтэ уялгануудаар хараалагдаһан бусад түлбэри түлэхэ болоно. Үлэһэн мүнгэниинь арендэ абагшадай ажахын тоосооной олзо оршо, өөһэдынь зөөри болоно үгэнэ. Тэрэниие хайшан гэжэ хубаархилхаб гэжэ хэншье заабаришалха эрхэгүй. Коллективэй гэшүүдэй дунда олзо оршо хубаарилхаһаа гадна, арендэ абагшад өөһэдынгөө үүсхэлээр үйлэдбэри хүгжөөлгын, социальна хүгжэлтын ба нөөсын жасануудые байгуулха аргатай. Тэдэнэр бүлэг болоод гү, али өөрынгөө мүнгөөр тракторнуудые, хүдөө ажахын машинануудые, автомобильнуудые, хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдые, үйлэдбэриин ба соёлой-ажаһуудалай барилгануудые худалдажа абаха аргатай.

Арендэ абагшад мүнгэ зөөриеэ ажахын, агрокомбинадай (нэгэдэлэй) финансово-тоосооной түбтэ лицевой счедто гү, али банкын эмхи зургаанда өөһэдынгөө тоосооной счедто хадагалжа байха.

Гал уһанай аюулһаа, ган зудһаа, таарамжагүй муу, бусад эрхэ байдалһаа боложо тохёолдоһон гээлтэ хоролто ажахын абаһан страхованиин мүнгөөр, мүн тэрэшэлэн өөһэдынь нөөсэ жасын мүнгөөр арендэ абагшада бусаагдаха. Тэрээнһээ гадна бусааха хэлсээтэйгээр мүнгэ һомолжо, ажахы арендэ абагшадта туһалжа шадаха.

Коллективүүдэй социальна хүгжэлтын түсэбүүдые бэелүүлгэдэ (хүүгэдэй эмхи зургаануудые, гэр байра, харгынуудые барилгада ба тэдэниие абажа байлгада) арендэ абагшад хайшан гэжэ хабаадаха байнаб?

Ажал хэрэгэй харилсаа тогтооһон ажахын социальна хүгжэлтэдэ арендэ абагша хайшан гэжэ хабаадахаб гэбэл, гол түлэб арендиэ түлбэриин туһаламжаар хабаадаха болоно. Хүдөө ажахын предприятинуудые ажахын гүйсэд тоосоондо ба өөһэдынгөө мүнгөөр өөһэдыгөө хангалгын гуримда оруулалгын эрхэ байдалда ажахын абаһан ашаг олзонь социальна хүгжэлтынь гол үндэһэ һуури болохо үгэнэ. Ажахыда оруулагдаһан арендиэ түлбэри олзо оршодонь нэмэгдэнэ. Тиимэ дээрэһээ хүүгэдэй эмхи зургаануудые, гэр байра, харгынуудые, соёлой-ажаһуудалай болон спортивна барилгануудые, амаралтын байшангуудые ба бусад объектнүүдые бодхоолгодо хэрэглэгдэнэ гэшэ. Бүхы янзын социальна хангалга ба социальна страховани, тэрэ тоодо пенсинүүдые, амаралтануудые, саг зуура ажал хэжэ шадахагүй болоходоо, тэдхэмжэнүүдые арендэ абагшад колхознигуудтай ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэй адляар абаха болоно.

Энээнэй хажуугаар коллективэйнгээ хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай эрхэ байдалые, һуудал байдалые ба амаралтые һайжаруулха хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлгэдэ ажахын тоосооной олзо оршын зарим хубииень арендэ абагшад зорюулжа шадаха.

Ажахынуудай хүдэлмэрилэгшэд бэшэ аад, арендэ абаһан хүнүүдтэй харилсаанууд хайшан гэжэ тогтоогдохоб?

Совхозой хүдэлмэришэд гү, али колхозой гэшүүд бэшэ эрхэтэдтэй, кооперативуудтай колхоз, совхозуудай болон газар хэрэглэдэг бусад эмхи зургаануудай арендиэ харилсаанууд хайшан гэжэ тогтоогдохоб гэбэл, «СССР-тэхи коопераци тухай» СССР-эй Хуулитай зохилдуулагдан, арендын дээрэ найруулагдаһан гол ёһонууд дээрэ тогтоогдохо байна.

Тобшолон хэлэбэл, арендэ абагшад юридическэ тушаалта нюурнуудай эрхэнүүдые хэрэглэхэ, банкын отделенидэ тоосооной счедтой байха. Хэлсээнэй ёһоор тэдэнэр ямаршье продукт үйлэдбэрилхэ, тэрэниие өөрынгөө дураар хэрэглэхэ гэхэ гү, али ажахыдаа, дэлгүүр дээрэ, потребкооперацида гү, али бусад аргаар худалдаха аргатай.

Социальна страхованиин ба социальна хангалгын эрхэтэй болохын тула арендэ абагшад социальна страхованиин гүрэнэй жасада олзо оршоһоо мүнгэ оруулха, мүн гүрэндэ олзо оршын налог түлэхэ болоно. СССР-эй Госагропромой системын предприятинууд ба эмхи зургаануудһаа оптово сэнгүүдээр, үгышье һаа бусад предприятинууд болон эмхи зургаануудһаа хэлсээгдэһэн сэнгээр продукци үйлэдбэрилгэдэ хэрэгтэй материальна эд зөөри худалдажа абаха.

Ажахыда хүдэлдэг аад, арендэ абаһан хүнүүдтэ тогтоогдоһон гуримаар арендиэ түлбэриин хэмжээнүүд тодорхойлогдохо, тиихэдээ продукци худалдаха ба материально-техническэ эд зөөри худалдажа абалгын онсо зүйлнүүд хараада абтаха.

Ажал ябуулгын дүнгүүдые бүридхэлдэ абалга, бухгалтерска ба статистическэ тоосоон кооперативуудта тогтоогдоһон гуримаар хэгдэхэ.

Арендэ абагшад даажа абаһан газарай үрэжэлые һайжаруулха уялгатай. Газарай үрэжэлые муудуулһан гү, али оршон тойронхи дайдада хохидол үзүүлһэн ушарта тэдэниие хуушан түхэлдэнь оруулха хүдэлмэриин түлөө өөһэдынгөө мүнгэ түлэхэ ёһотой.

Хоёр талын хоорондохи эд зөөриин талаар харилсаанууд союзна республикын Гражданска кодексын дүримүүдээр гуримшуулагдаха байна.

Туха сүлөөгүй, халуун хүдэлмэриин үедэ арендэ абагшад ямар гуримаар хүнүүдые нэмэжэ абаха болоноб?

Сезонно хүдэлмэриин үедэл хүдэлмэриин нэмэлтэ хүсэнүүдые хабаадуулжа болохо. Хоёр талын хэлсээнэй ёһоор тэдэнэй ажал түлэгдэхэ, тиихэдээ ажахыда иимэрхүү хүдэлмэриин түлөө түлэгдэдэг түлбэриһөө бага байха зэргэгүй.

Арсалдаата асуудалнууд яажа шиидхэгдэхэ болоноб?

Арендэ абагша арендэ үгэгшэ хоёр хэлсээнэй ёһоор адли тэгшэ эрхэтэй партнернууд болоно гэшэ. Тэдэнэй хоорондохи бүхы харилсаанууд хуулиин хүсэтэй хэлсээгээр гуримшуулагдаха.

Хоёр талын абаһан уялгануудаа лаб дүүргэхын тула өөһэд өөһэдынь табиһан эрилтэнүүдые хэрэглэхэ гээд жэшээтэ хэлсээгээр хараалагдана. Жэшээнь, арендэ абагшын уялгануудаа дүүргээгүй дээрэһээ ургаса дутуу абтаһан, малай ашаг шэмэ доошолһон гү, али продукциин шанар муудаһан, гаргашанууд ехэ болоһон байгаа һаа, арендэ үгэгшэдэ хэгдэһэн гаргашые бусааха зэргэтэй.

Абаһан уялгануудаа дүүрэн хэмжээгээр дүүргээгүй һаа, арендэ үгэгшэдэ хэгдэһэн хохидолые арендэ абагша хүсэлдүүлхэ. Газарай хүрьһэнэй үрэжэлэй муудаһан гү, али урьһаламжаар үгтэһэн эд зөөридэ арендэ абагшын зэмээр хохидол хэгдэһэн ушарта һэргээлгын хүдэлмэриин үнэ сэнгые тэрэ дүүрэнээр түлэхэ уялгатай.

Хэлсээтэ уялгануудай дүүргэгдээгүй ушарта арендэ абагшад ба арендэ үгэгшэд өөр өөрынгөө талаһаа хэлсээ болюулха эрхэтэй. Тиихэдээ хүдөө ажахын жэлэй дүүрэһэнэй һүүлээр болюулха, энээн тухай хоёр һараһаа бага бэшэ болзороор уридшалан нүгөө таладаа мэдүүлхэ зэргэтэй.

Тэдэнэй хоорондо гараһан арсалдаанууд али али таладань тааруугаар шиидхэгдэхэ зэргэтэй. Хоорондоо хэлсэжэ шадаагүй һаань, хоёр талануудай хоорондохи арсалдаанууд сүүдэй гуримаар хаража үзэгдэхэ.

Арендын эрхэ байдалда арендэ абагша үйлэдбэриин эмхидхэлшэнь болоно гэшэ. Арендэ үгэһэн ажахы ямар уялгануудтай гэшэб?

Арендиэ харилсаануудай эрхэ байдалда материально-техническэ, агрозоотехническэ хангалгые эмхидхэхэ, продукци худалдаха, арендэ абагшада хэрэгтэй хангалга үргэдхэхэ, шанарые һайжаруулха гэшэ совхозой захиргаанай, колхозой правлениин гол зорилгонууд болоно. Хоёр талын абаһан хэлсээтэ уялгануудые дүүрэнээр ба наринаар сахилгые хангаха гэшэ баһал шухала.

Ажалша коллективүүдэй социальна хүгжэлтэ, мүнөөнэй хэмжээгээр үйлэдбэриие үргэдхэхын тула эрхэ нүхэсэлнүүдые бэлдэжэ байгуулха, кадрнуудые бэлдэхэ ба мэргэжэл шадабарииень дээшэлүүлхэ, эршэмтэй технологи болон эрдэм-техникын хүгжэлтэ дэбжэлтын бусад туйлалтануудые шудалуулха гэшэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй шухала уялганууд болоно. Арендиэ харилсаануудай үндэһэ һуури дээрэ подряд үргэнөөр хүгжөөжэ байхада, колхоз, совхозууд ажахын тоосооной эхин кооперативуудай нэгэдэл мэтэ болоно. Энэнь эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилгые ехэ болгохо ба ашаг үрые дээшэлүүлхын тула эгээл һайн эрхэ нүхэсэлнүүдые байгуулна. Арендиэ харилсаануудые хүгжөөлгэдэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй үргэнөөр хабаадаха гэшэ шухала. Тэдэнэр арендиэ коллективүүдтэ орожо хүдэлхэ зэргэтэй. Арендиэ коллективүүдые байгуулгада, тэдэнэй амжалтатайгаар хүдэлхын тулада али болохо туһаламжа үзүүлхэ, тэдэнэй бэеэ даагаад хүдэлхын ба хэлсээтэ уялгануудаа дүүрэн хэмжээгээр бэелүүлхын тулада бүхы эрхэ нүхэсэлнүүдые байгуулха гэшэ ажахынуудай, агропромышленна зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй сэхэ уялга болоно.

• • •

Табигдаһан асуудалнуудта харюусаха зуураа, хүдөө нютагуудта арендиэ харилсаануудые хүгжөөхэ хүсэлтэй бүхы хүнүүдые эрхим дүй дүршэл согсолһон материалнуудай хойноһоо анхаралтайгаар хаража байхыень СССР-эй Госагропром ба ВАСХНИЛ гүйнэ. Түбэй ба нютагай хэблэлэй хуудаһануудта, радио болон телевидениин түсхай дамжуулгануудта иимэ дүй дүршэл үе-үе болоод харуулагдажа байха.

(«Сельская жизнь» газетын августын 31-нэй номерһоо абтаба).

СССР-эй ФИНА
МИНИСТЕРСТ
СССР-эй ГҮРЭНЭЙ

Ородой уран зохёолшо Л... түрэһөөр 160 жэлэй ой... дурасхаалта монетэ гар...

Ородой уран зохёолшо Л. Н. Толстойн түрэһөөр 160 жэлэй ойдо зорюулагдажа, 1 түхэригэй дурасхаалта монетэ 1988 оной сентябриин 6-һаа гаргагдаба.

БАРИЛГЫН КАДРНУУДЫЕ БЭЛДЭНЭ

ДУШАНБЕ. Комсомолабадска районой һургуулинуудые дүүргэһэн 35 хүбүүд, басагад Волгоградай техническэ мэргэжэлэй 54-дэхи училищида һурахаяа ошоо.

— Россин Федерациин ба Украинын ПТУ-нуудта таджик хүбүүд, басагадые абаха гурим урдахи жэлнүүдэйхиһээ илгаатай юм, — гэжэ Таджикистанай ЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь О. Якубов шэнэ зүйлые тайлбарилна.— Эдэ союзна республикануудай министерствэнүүдэй ба Таджикистанай барилгын эмхи зургаануудай хоорондо баталагдаһан хэлсээнэй ёһоор залуушуулые мэргэжэлдэ һургаха, удаань ажалда оруулха хэрэг лаб хангагдаха байна. Ямар нэгэн республикын эрилтэ хэ-

---

Анхарагты: һонирхолто...

КОМБИНАТ...
АРГА ХЭРЭ...

Московско область. Барилгын материалнуудай Бутовска комбинадай ашаг үрэ үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулхада, зургаа дахин дээшэлһэн байна. Арендиэ подрядай ашаар эгээлэй юрын, олзо оршо ехээр оруулдаггүй комбинадай коллектив богонихон болзор соо ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлжэ, продукци ехээр бүтээн гаргаха аргатай болоо.

Арендиэ подряд ажахын тоосооной шэнэ, гурбадахи түхэл янза болжо шадаха гээд комбинадай директор Михаил Бочаров тоолоно. Предприятиин хүдэлмэрилэгшэд олзо оршоёо дээшэлүүлхэ дуратай болонхой, мүн тэрэниие хубаарилгын түлөө харюусалгаяа хүсэд мэдэрнэ.

Хүдэлмэришэдэй тоогой олошороогүй байхада предприяти дээрэ ажалай бүтээсэ 37 процентээр дээшэлээ. Мүнөө комбинадта һэльбэн шэчэдхэлгын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулагдана. Тиихэдэ энэ хэрэгтэ гаргашалагдаха мүнгэн гүрэнһөө абтаа бэшэ, харин коллективэй амжалтатай ажалай ашаар олдоһон байна.

ХҮДӨӨГЭЙ ФЕЛЬДШЕР

путадаар табан зарлалда[illegible]лүнгагдаад байнат. Энэ талаар ямар хүдэлмэри ябуулнат, хөөрэжэ үгыт.

— Соведэйнгээ бусад депутадуудһаа үлүү ехэ хүдэлмэри хэжэрхёогүй ёһотойб даа. Хүн зоной элүүрые хамгавлха талаар саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшээр томилогдонхойб. Манай комисси бүхы хүдэлмэриеэ хахадхахад жэлээр түсэблэдэг гээшэ. Нютагаа болбосон түхэлтэй болгохо, ариг сэбэр байдал сахиха, хүүгэдэй эмхи зургаануудай байдалда анхарал хандуулха, тэдэнэй хэр зэргээр эдеэлүүлэгдэдэгые шалгаха, дайнда хабвадагшадые ба инвалидуудые хангаха түхай асуудалнууд түхэреэн жэл соо анхарал доромнай байдаг ааб даа.

Нютаг соогоо, албан газарнууд дээрэ ариг сэбэр байдал саг үргэлжэ сахихын тулада нийтын санитерна инспекторнүүдые бии болгонхойбди. Тэдэнэй хубаарилгынгаа ёһоор ямар нэгэн участогай түлөө харюусадаг гуриматай. Һаалишан Ц. Г. Цырендоржиева, хонишон Сергей Паньков, депутат Надежда Грехова гэгшэдые эдэбхитэй инспекторнүүднай гэжэ нэрлэхэ байнаб.

Саашань хэлэхэдэ, нютагай дунда һүргүүлинн һүрэгшедые халуун хоолоор хангадаг болохо асуудал шиидхэхын тулада хоёр жэлдэ ябадал хэжэ, һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ һанаһандаа хүрэжэ шадаа һэмдэ. Һүргүүлида буфет хүдэлдэг болонхой.

— Олохон дэ хүнүүдые хангадаг байнат. Теэд түргэн туһаламжын машинатай бээзэ?

— Машина бии,— гээд, үгмаг гэхэ зуураа, Валентина Федоровна сельсоведэйнгээ түргүүлэгшэ Ковалев тээшэ хараад абана. Сэхэ руунь хэлэхээ түбэгшээнэ юм аабы гэжэ һанаад: «Валентина Федоровна, һанаһан байһаная дуунь хэлэдэг һайн саг болонхой ха юм. Ефим Кузьмич өөрөошье тэнай шиидхэгдээгүй асуудалнуудые дуулаха дуратайл байһан байха»,— гэжэ Кривошеевае дэмжэхые хүсэн дуугарбаб.

— Һанаасмни зобоодог бүхы асуудалаа, Валентина, газетын хүдэлмэрилэгшэдэ хэлэжэ үгэ. Газетэ гээшэмнай хүсэтэй юм шуу,— гэжэ түргүүлэгшэнь дурадхаба.

— Түргэн туһаламжын машинатайбди. Теэд саг үргэлжэ бензинээр дутадаг аад, тэрэмнай үсөөн дахин унегдана,— гээд нүхэр Кривошеева шиидэнгээр хэлэбэ.— Һуурин соогуураа гол түлэб ябагаар ябадагбди. Гансал комплексно хангалгын үдэр — четвёргдэ гүүртэ, отарануудта машинаараа ошодогбди.

Энэ хараха янзада юрын асуудал үнэн дээрээ угаа шухала болоно. Юуб гээхэдэ, нимэ хүдөө нютагта ямар нэгэ хүнэй айхабтар ехээр, хүндөөр үбшэлөө һаһнь, участково больницын эрхэ байдалда бодото туһаламжа үзүүлхын аргагүй байгаа һаһнь, яаха болоноб? Бензин үгы гээд, зобохо, тулихыень, магад наһа барахыень хараад һууха болоно гээшэ гү? Үгыл юм ааба. Нимэ ушарай үнэн дайралдаа һаһнь, машина олдохо ааб даа. Тиигэбэ яабашье леспромхоз колхоз хоёр нэн түрүүн, мүн бусадшье эмхинүүд болон предприятинууд үгээ ойлголсожо, больницадаа туһалха ёһотой гэжэ һанагдана. Хамтараа хэлсэхэдэ, үрэтэй байдаг лэ ха юм.

— Хүн зоной элүүрые хамгавлха талаар саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшээр томилогдонхойб даа.

Сентябриин 8 — Журналистнуудай hаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр

ХАРИЛСАА ХОЛБООМНАЙ ҮРГЭДЭНЭ

hүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союзай болон Монголой Арадай Республикын журналистнуудай харилсаа холбоон үргэдэнэ. 1987 оной хабар «Правда Бурятии» газетын харюусалгата секретарь В. А. Озеров, «Хэжэнгын гол» газетын редактораар хүдэлжэ байhан Б. Ц. Эрдынеев гэгшэдhээ бүридэhэн Буряадай журналистнуудай делегаци Сэлэнгэ аймагаар айлшалаа hэн.

Түрүүшын үдэр Алтан-Булаг хото хүрэhэн байна. Тэндэ Арадай хубисхалай түүхын музейдэ орожо, hонирхолтой экспозици, Монгол орон тухай фильм харahан юм. Удаань аймагай түб Сүхэ-Баатар хотодо ошожо, аймагай газетын редакциин, типографиин коллективүүдтэй уулзажа, хөөрэлдөө hэн. Тиихэдээ манай журналистнууд редакциингаа хүдэлмэриин эмхидхэл, газетээ зохёон табилга, шэмэглэлгэ тухай дүй дүршэлөө ханинартаа тайлбарилжа үгөө бэлэй.

Удаадахи үдэрнүүдтэ Сүхэ-Баатар хотын мебель хэдэг, модо болбосороуулдаг комбинадта, шэнэ дунда hургуулида совет айлшадаа урижа абаашаа бэлэй. Комбинадта ажалладаг совет мэргэжэлтэдтэй, hурагшад болон багшанартай хани халуун уулзалганууд болобо. Интернациональна хани барисаанай клубай хүдэлмэри тухай хөөрөөд, замбуулинда бэхижэhэн хани барисаанда зорюулагдаhан концерт наада hурагшад харуулаа.

Гадна «Номгон» гэжэ госхоздо ошожо, оньhожоруулагдамал фермын, хоёр отарын хонишодой хүдэлмэритэй Буряадай делегаци танилсаа. hөөргөө бусаха замдаа Дархан хотодо хүрэжэ, «Найрамдлын Дархан» гэжэ городской газетын редакцида уулзалга үнгэргөө hэн.

Үнгэрэгшэ жэлэй май hарада Монголой Арадай Республикын Булган аймагай журналистнуудай делегаци Буряадтамнай айлшалан ерээ бэлэй. МНРП-гэй аймагай комитедэй пропаганда болон агитациин таhагые даагша Чанцал, аймагай газетын редакторай орлогшо Бадрал, аймагай газетын корреспондент Оюунтуяа, фотокорреспондент Мункочор тэрэ делегациин бүридэлдэ орohон байгаа. Хүндэтэ айлшаднай Хяагтын болон Сэлэнгын районуудта хүрэжэ, «Ленинэй туг», «Улаан Сэлэнгэ» газетэнүүдэй хүдэлмэритэй танилсаhан байна. Хяагта хотодо ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикада, Сүхэ-Баатарай нэрэмжэтэ совет-монгол хани барисаанай болон хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейнүүдтэ орohон байна. Удаань Сэлэнгын районоор айлшалхадаа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай түйлаhан Илалтын 42 жэлэй ойе сэлэнгын ажалшадтай суг тэмдэглэлсээ бэлэй.

Нёдондо октябрь hарада Монгол ороной журналистнуудай үшөө нэгэ делегаци манай орондо ерэhэн юм. Тэдэниие республикымнай болон хүршэ Эрхүүгэй областиин журналистнууд хүндэтэйгөөр угтан абаа hэн. Тэрэ делегациин бүридэлдэ «Спортын мэдээ» газетын редактор Н. Дариймаа, «Дэл» газетын харюусалгата секретарь Г. Далантай, мүн «Урагшаа», «Найрамдлын Дархан», «Сүхэ-баатрын туг», «Найрамдлын зам», «Дэвжилт», «Эрх Чөлөө» газетэнүүдэй харюусалгата секретарьнар Л. Онгоош, Д. Пурэв, С. Базарсад, Т. Пунцаг, Ж. Мунк-Очир, М. Нямдаа гэгшэд оролсоhон байгаа.

Байгша ондо Монголой Арадай Республикын хилэ шадарай аймагуудта совет журналистнуудай делегаци айлшалха, мүн монгол ханинарнайшье мандаа ерэхэ юм. Тобшолон хэлэхэдэ, хаяа хадхан ажаhуугаа аха дүү оронуудай журналистнууд жэл бүри бэе бэеэ ябалсажа, дүй дүршэлөө халан абалсажа, харahан, үзэhэнөө өөhэдынгөө газетын хуудаhанууд дээрэ бэшэжэ, эбтэй зетэй, нэгэ hаналтай, харилсаа холбоогоо үргэдхэн байнабди гэжэ энэ үдэр тэмдэглэмээр.

Ц. СУБАНОВ.
Буряадай АССР-эй Журналистнуудай холбооной правлениин харюусалгата секретарь.

Хүн түрэбэ! Ямар баяртай, найдал түрүүлмэ үгэнүүд бэ! Катюша Серебренникова Улаан-Үдэ хотын 47-дохи кварталда нээгдэhэн хотын нарайлалгын хоёрдохи байшан соо августын 31-дэ алтан дэлхэй дээрэ мүндэлжэ, энэ гэр тоонтын эгээл түрүүшын үхибүүн болобо. Энэ басагаханай эндэ амгалан hайнаар түрэхын тула хэды олон хүн оролдолго гаргааб даа! Нэн түрүүн врачнууд, акушеркэнүүд оролдоо. Энэ бэлэг бариhан барилгашадшье бэрхэнүүд даа. Улаан-Үдэдэмнай нарайлалгын байшан дутадаг гэжэ хэндэшье мэдээжэ ёhотой. Республикын Элүүрые хамгаалгын министерство Октябрьска район соо шэнэ байшан бариха гэhэн шиидхэбэри гаргажа, барилгашад энэ шухала зорилго бэелүүлээ юм. Эндэ бүхэли комплекс бодоо: нарайлалгын байшан ба эхэнэрнүүдэй элүүрые шалгаха консультаци. Сэбэр, салуу таhалганууд соо шэнэхэн избёосхын үнэр хамар руу сорьёно. Физиологиин, нарай үхибүүдэй...— олон отделенинүүд гүрэнэй комиссяар ондо ондоо болзорто ашаглалгада абтаа hэн. Мүнөө гансал обсервациин отделени үлэнхэй, сагаадаха, шэрдэхэ hүүлшын хүдэлмэри ябуулагдана.

ШЭНЭ БАЙШАН

...Нарайлагшадые хүлеэн абадаг таhалга соо дүүрэн хүн сугларшаба. Катюшын эсэгэ, нэгэдэхи автотранспортна предприятиин жолоошон Юрий Дмитриевич Серебренников. энэ гэр бүлын нүхэд, танилнууд, түрэлхид баглаа сэсэгүүдые баринхай заахан басагаяа тэбэриhэн эхын гаража ерэхые хүлеэнэ. Республикын элүүрые хамгаалгын министр В. В. Тармаев, арадай депутадуудай Улаан-Үдын городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо В. Ф. Потехин, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ үхибүүдэй жасын республиканска отде-

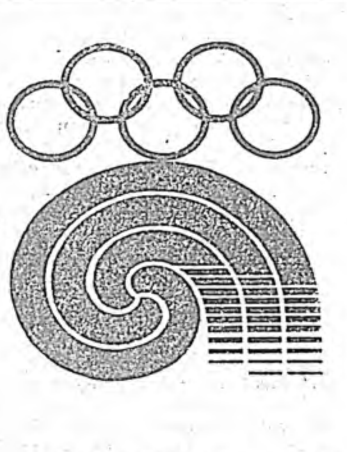

XXIV зунай Олимпиин наадануудай нээгдэтэр хэдэхэн үдэр үлэбэ. ТАСС-ай корреспондентнүүд СССР-эй Национальна олимпийскэ комитедэй, Госкомспортын түрүүлэгшэ М. В. Грамовтай уулзажа, совет спортивна делегациин энэ шухала хэрэгтэ ямараар бэлдэжэ байhан тухай хөөрэхэ гүйлтэтэйгээр тэрээндэ хандаhан байгаа.

ЕХЭ УРМА ЗОРИГ

XXIV Олимпиин наадануудта хабаадаха совет олимпийскэ делегациин бүридэл XXI Олимпиин наадануудта хабаадаhан делегациhаа олон байха юм гэжэ М. В. Грамов хэлэбэ. Энэнь юугээр тодорхойлогдоноб гэбэл, Монреальда үнгэргэгдэhэн наадануудтай сасуулхада, XXIV Олимпиадын наадануудай программа 39 номероор үргэдхэгдөө. Тиихэдэ манай делегаци спортсменүүдэйнгээ тоогоор Олимпиин нааданай хэртээр зүбшөөгдэhэнhөө 23 процентээр үсөөн байха юм. Юуб гэбэл, иимэ ехэ нааданда шангай hууринуудые эзэлхэ аргатай спортсменүүд лэ олимпийскэ суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдаха ёhотой гэжэ СССР-эй Госкомспортын коллеги шиидхээ hэн.

Олимпиадаhаа жэл урда тэрэ оронойнай спортын эмхинүүд мэргэжэлтэдэй зохёоhон программын үндэhөөр СССР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдаха кандидадуудые шэлэн абаха талаар бүхы хүдэлмэрэе ябуулаа бэлэй. Тиигэжэ шэлэн абалгын мүрысөөнүүд үнгэргэгдэжэ, кандидадууд табигдаhан эрилтэнүүдые бэелүүлхын тула ехэ оролдолго гаргаhан байгаа. Хүнгэн атледүүд, тамарагшад, штангистнууд, спортын бусад зарим зүйлэй түлөөлэгшэд иимэл ёho гуримаар шэлэгдэжэ абтаа. Теннис, стендовэ болон мэргэн буудалгада шэлэн абалга зарим тэды ондоошог байгаа. Шэлэн абалгын уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ тэдэнэй эзэлhэн hууринуудай дүнгүүдээр уласхоорондын түс түс федерацинууд энэ тэрэ спортсмениие национальна олимпийскэ суглуулагдамал командануудай бүридэлдэ оруулаа hэн.

Нааданууды үнгэргэхэ дүримүүдэй ёhоор олимпийскэ программын зарим зүйлнүүдтэ хабаадаха мэдүүлгэнүүд сентябриин 2 болотор орohон байгаа.

Олимпиадада хабаадаха совет спортсменүүдэй ямар бэлэдхэлтэй байhые шэнжэлгэнүүд этигэл найдал түрүүлнэ. Сеул ошохо эрхэдэ хүртэhэн спортсменүүд шангай hууринуудта гарахын түлөө шармайн оролдохо аргатай гэжэ СССР-эй НОК-гой болон Госкомспортын түрүүлэгшэ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. 520 бод спортсменүүд, 200 шахуу тренернүүд, врачнууд, массажистнууд, техническэ хүдэлмэрилэгшэд, мүн оршуулагшад, захиргаанай-ажахын хүдэлмэрилэгшэд манай делегациин бүридэлдэ ороно. Даб дээрэ абтаhан баримта мэдээнүүдэй ёhоор, сентябриин 17-до нээгдэжэд, октябриин 2 болотор үргэлжэлхэ Олимпиин нааданuудта 161 ороной 12 мянгач атлет хабаадахаар хүлеэгдэнэ.

Мүрысөөнүүдые хангаха совет судьянар, мэргэжэлтэд тухай М. В. Грамов хэлэхэдээ, баскетболой, футболой, фехтованиин, боксын, гимнастикын болон бусад зүйлэй мүрысөөнүүдые хангахаар манай судьянар уригданхай гэжэ мэдүүлбэ. СССР-эй зуугаад судья иишэ ошохо.

Спортын али бүхы зүйлнүүдээр Олимпиин нааданuудай урда тээхи hүүлшын мүрысөөнүүд боложо байна. Ороной мнай суглуулагдамал командада оруулагдаhан элдэб зүйлэй спортсменүүд дүрбэн жэлдээ нэгэ удаа үнгэргэгдэдэг нааданuудай болохо газар тээшэ дүтэлжэ байна. Жэшээнь манай баскетболистнууд hаяхан Австралияар айлшалаа, хэдэн зүйлэй спортсменүүд Япон ошохо юм. Тиигэжэ эдэ оронуудта богонихон саг соошье ажаhуухада, сагайнь улиралда дадаха байна бшуу.

Спортсменүүдэй hорилго бэлэдхэлдэ таарамжатай эрхэ байдал байгуулхын тула нютаг нютагуудай спортын хүтэлбэрилэгшэд бүхы юумэ хэнэ. Алас-Дурна зүгэй партийна, ажахын болон совет хүтэлбэрилэгшэдые энэ талаар онсолон тэмдэглэхэ хүсэлтэйбди. Тэдэнэй туhаламжаар богонихон саг соо спортын объектнүүд заhабарилагдажа, түгэс бэлэн болгогдоhон, мүнөөнэй шэнэ баазанууд байгуулагдаhан байгаа. Жэшээнь, Приморьин хизаарта гоё hайхан спортын шэнэ объектнүүд баригдажа, хизаарай хүн зониие элүүржүүлхэ зорилгые физическэ культурын аргаар шиидхэхэдэ туhалха юм. Юрэдөөл, Алас-Дурна зүгэй спортын объектнүүд олимпиецүүдые hайнаар, хүндэмүүшэ халуунаар угтан абаhан байгаа.

Бүхы дэлхэй дээрэ, тэрэ тоодо манайшье орон дотор Олимпиин нааданuудай урда тээхи мүрысөөнүүд бэлигтэй бэрхэ эдир, залуу хүнүүдые элирүүлхэ үргэн ехэ эргэ боломжонуудые нээгээ гэхэдэ, алдуу болохогүй. Спортын энэ тэрэ зүйлнүүдээр элитэ ехэ атледүүдтэй оронуудай тоо тааhалгаряагүй олошоржо байна гэжэ hүүлэй жэлнүүдэй дэлхэйн чемпионадуудай үрэ дүнгүүд батаар элирхэйлэн гэршэлнэ. Эгээл тиимэhээ олимпийскэ шагналнуудта хүртэхэ аргатай хүнүүдэй тоо айхабтар олон лэ.

Гол түлэб СССР-эй, США-гай болон ГДР-эй спортсменүүдэй хоорондо олимпийскэ медальнуудай түлөө шанга тэмсэл солохоор хараалагдана гэжэ совет спортын хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглэбэ. ФРГ-гэй, Болгариин, Румыниин, КНР-эй болон бусад оронуудай команданууд hайн hорилго бэлэдхэлтэй. Нэгэ делегациин гэшүүд эгээл амжалтатай байбал, 50-яад алтан медаль абаха аргатай гэжэ багсаамжалагдана.

Бидэ классическа ба дүрэ буляалдалгын барилдаагаар, спортивна гимнастикаар, хүнгэн атлетикээр, мэргэн буудалгаар, уhан дээрэ бүмбэгөөр наадалгаар; мүн спортын бусад зарим зүйлнүүдээр амжалта түйлаха аргатайбди гэжэ найданабди.

М. В. Грамовай hанамжын ёhоор, Олимпиин нааданuуд мэтэ иимэ ехэ мүрысөөнүүдтэ спортсменүүдые хооллуулха, медицинскэ талаар хангаха гү, али тэдэнэй сүлөө сагые hайнаар эмхидхэхэ гээшэ ехэ удха шанартай. Тусхайлбал, олимпийскэ тосхоной тусхай столовонуудта эдеэ хоол бэлдэгдэхэ. Эндэ Европын, Зүүн зүгэй оронуудай арадуудай эдеэ хоол дурадхагдаха. Бидэ нэн түрүүн витаминтай унда, олондо мэдээжэ ба дадал болоhон «Велотон», «Олимпи», «Старт» гэхэ мэтын унда абаашахабди. Манайда ондо ондоо үндэhэ яhатанай зүhэ бүриин эдеэн бэлдэгдэхэгүй.

Командануудай врачнууд, мүн биохимигүүд, физиологууд спортсменүүдэй бэеын элүүрые шалгажа, хинажа байха.

Спортсменүүдэй сүлөө сагые эмхидхэхын тула видеофильмнүүдые абажа ошохобди, олондо мэдээжэ болоhон дуушад уригданхай. Манай хүбүүд, басагад тэдэнэртэй хани ёhоной харилсаа холбоо тогтоонхой.

Олимпиадын соёлой программада хабаадахабди. Олимпиадануудта хабаадаhан оронууд заншалай ёhоор нааданай соёлой программада хубитаяа оруулдаг гээшэ. Мехикэдэ, Мюнхендэ, Монреальда, Москвада иимэл байгаа hэн.

«Спорт СССР-тэ» гэhэн ТАСС-ай тусхай фотовыставкэ бэлдэгдээ. Тэрэ Сеулда эмхидхэгдэхэ. Сеулайхид энээгээр hонирхохо байха гэжэ Олимпиадын эмхидхэлэй комитет хараална. Энээнhээ гадна, Олимпиадын ниислэл хотодо концертын, киногой программанууд харуулагдаха юм.

Олимпиадада хабаадаха талаар бүхы гаргашануудые СССР-эй Госкомспорт даахa байна. Ямар мүнгэ зөөреэр суглуулагдамал командаяа нааданuудта эльгээхэбибди? СССР-эй Госкомспорт өөhэдөө өөhэдыгөө үнихэнэй мүнгөөр хангадаг болонхой. Спортын барилганууды, түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые ашаглалгаhаа, спортын лотерейнүүдые худалдалгаhаа, мүрысөөнэй үнгэргэгдэhэн газарнуудта лотерейнүүдые наадалгаhаа, манай предприятинуудай үйлэдбэрилэн гаргадаг спортын хэрэгсэлнүүдые, зүйлнүүдые хүн зондо худалдалгаhаа, «Советский спорт» хэблэлэй зохёолнуудhаа орohон мүнгэ зөөри хадаа ашаг олзомнай болоно. Соносхолой-спонсорой ажал ябуулгаhаа, али бүхы продукци гадаадын оронуудта худалдалгаhаа бюджедэймнай валютын хубинь бүридүүлэгдэдэг гээшэ.

Спортсменүүдые, тренернүүдые, тэдэниие хангагшадые урмашуулан шагнахабди. Энэ ушар олимпийскэ хартида зүрюу харша бэшэ юм.

Гол түлэб Аэрофлодой самолёдуудаар манай спортсменүүд ошохо гэжэ СССР-эй НОК-гой, Госкомспортын түрүүлэгшэ үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ. Ехэ хэмжээнэй түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые, зэр зэмсэгүүдые абаашаха байhан дээрэhээ «Михаил Шолохов» гэжэ теплоход Урда Корейн Инчхон порт эльгээхэбди. Бүлэг аяншалагшад тухай хэлэхэ болоо hаа, тэдэнэр самолёдоор Сеул ошохо байна.

В. КУКУШКИН,
В. ТРУШКОВ,
ТАСС-ай корр.

Спорт

ХЭД ЭРХИМЛЭЭБ?

Эрэшүүлэй дунда шатараар Улаан-Үдэ хотын түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэhэн наадан хоёр hарын туршада боложо дүүрэбэ. Үнгэргэгдөөд байhан нааданай дүн хаража үзэхэдэ, эндэ республикын үнинэй шатаршад Баяржаб Сампилов, Валерий Залкинд гэгшэд hайн үрэ дүн харуулаа. Мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэн Сампилов, Залкинд гэгшэд абажа боломоор 11-hээ 8 очкотой болоо. Тиигэжэ эдэ хоёр республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө октябрь hарада болохо наадаңда хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ.

Удаадахи хоёр hуурида Иван Тулохонов, Анатолий Раднаев гэгшэд гараба. 14-дэхи дунда hургуулиин 10-дахи классай hурагша Тулохонов дүрбэн шатаршаниие шүүhэн, дүрбэнтэйнь тэнсэhэн байба.

Хотын түрүү hуури эзэлхын түлөө болоhон наадан хэзээ хэзээнэйхиhээ эмхи гуримгүйгөөр, hулаар үнгэргэгдэбэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эндэ профсоюзуудай спортын бүлгэмэй болон хотын шатаршадай дунда үнгэргэгдэдэг наадануудай түлөө харюусадаг хүүгэдэй спортын 8-дахи hургуулиин тренер, республикын шатарай федерациин түрүүлэгшын орлогшо Татьяна Агафонова зэмэтэй.

Л. ГАРМАЕВА.

Теннис

«БАГА РАКЕТКЫН ЭЗЭД»

Монголой Арадай Республикын эдиршүүлэй суглуулагдамал командын болон Буряадай АССР-эй эрэшүүлэй командын хоорондо столой теннисээр нүхэд ёhоной мүрысөөн Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай спортзал соо болобо. Нарин сэмбын комбинадай физкультурын коллективhээ Владимир Песков, Андрей Федотов, Владимир Савинов, технологическа институдай студент Александр Мельников, Улаан-Үдын гарнизоной сэрэгэй алба хаагша Алексей Павлов, прибор бүтээлгын нэгэдэлэй инженер Виктор Санжиев гэгшэд манай республикын нэрэ хүндые хамгаалhан байгаа.

Хоёр үдэр соо үргэлжэлhэн мүрысөөнэй дүнгүүдээр Буряадай теннисистнүүд 19:17 тоотойгоор шүүбэ. Зургаан уулзалгадаа бултандань 2:0 тоотойгоор илалта түйлаhан В. Песков командынгаа амжалтада ехэ хубитаяа оруулаа.

Ниитэ командаараа, эрэшүүлэй дунда хоёр-хоёроороо мүрысөөндэ МНР-эй спартакиадын чемпион Жаргалсайхан зургаан уулзалгада дүрбэн илалта түйлажа, Монголой теннисистнүүд соohoo эгээл ехэ амжалта түйлэбэ.

* * *

Эрэшүүлэй дунда столой теннисээр Октябрьска районой нээмэл мүрысөөн нарин сэмбын комбинадай спортзал соо үнгэргэгдөө. Улаан-Үдын бүхы шахуу мэргэжэл шадабаритай теннисистнүүд, тусхайлбал, 24 хүн мүрысөөндэ хабаадажа, олимпийскэ гуримаар наадаhан байгаа.

Сэрэгэй алба хаагша Алексей Павлов шанга тэмсэлдэ нарин сэмбын комбинадай хүдэлмэришэн Владимир Песковые 3:2 тоотойгоор шүүжэ, чемпион болоо. Владимир Савинов, Владимир Мункуев гэгшэд гурбадахи, дүрбэдэхи hууринуудые эзэлбэ.

С. АФАНАСЬЕВ.

ОЛОНИИТЫЕ ХАБ...

Бүхэсоюзна хүдэлмэришэнэй түрүүшын спартакиада үнгэргэхые СССР-эй профессиональна союзуудай Центральна Совет тогтообо. Энэ тогтоолтой зохилдуулан, профсоюзуудай hайн дуранай спортын бүлгэм дүрим баталаа. Ажалшадые физическэ культура болон спорт эрхилэлгэдэ үргэнөөр хабаадуулха, социальна болон экономическа зорилгонуудые шиидхэлгэдэ физическэ культурын үүргэ дээшэлүүлхэ, хүдөө нютагуудай, хото, городуудай физкультура болон спортын материальна үндэhэ hуурииe hайжаруулха гээшэ энээнэй гол зорилго болоно.

Бүхэсоюзна хүдэлмэришэнэй түрүүшын спартакиада хадаа 1988—1989 онуудта физкультурын коллективүүдэй, спортын клубуудай бэелүүлхэ гол хэмжээ ябуулга болохо юм гэжэ профсоюзуудай спортын бүлгэмэй Буряадай областной соведэй бюро тоолоно. Энэ спартакиада спортын 11 зүйлөөр дүрбэн шатада үнгэргэгдэхэ юм. Волейбол, столой теннис, велосипедээр урилдаан, городки, ГТО-гой зүйлэй олон зүйлэй мүрысөөн, туризм, гиир үргэлгэ, тамаралга үйлэдбэриин болон үглөөнэй гимнастика, хүнгэн атлетикын болон эстафетэ дамжуулгатай урилдаанууд спартакиадын программада оруулагдаха байна.

Спартакиадын нэгэдэхи шатада предприятинуудай, организацинуудай, эмхи зургаануудай, колхоз, совхозуудай, ажалша коллективүүдтэ цехүүдэй, таhагуудай, участогуудай, фермэнүүдэй, үйлэдбэриин бригадануудай хоорондо мүрысөөн үнгэргэгдэхэ. Хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай, гэр бүлын командануудай эдэбхитэйгээр хабаадаха ёhотой.

Хоёрдохи шата районуудта, хото городуудта үнгэргэгдэхэ. Ажалша коллективүүдтэ болоhон конкурснуудай лауреадууд эндэ суглархa юм.

Кустовой гэхэ гү, али зонын мүрысөөнүүд удаадахи, гурбадахи шатадань ороно. Зонын нааданууд Мухар-Шэбэрэй райондо, Гусиноозерскдо, Прибайкалиин районой Турун-

«ТОРПЕДО» ТҮР...

Клубай командануудай дунда футболоор Буряадай АССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй хоёрдохи дүхэригэй нааданууд үргэлжэлнөөр.

ЛВРЗ-гэй спортклубай команда транспортын «Локомотивта» 1:7 тоотойгоор шүүгдээд, удаань Закаменскын «Металлургтай» наадахадаа, 2:1 тоотойгоор илаа hэн. Гэбэшье Онохойн «Восходто» айлшалжа наадаха байhан аад, ошожо шадангүй, шүүгдэhэндэ тоологдоо.

Улаан-Үдэ станциин локомотивна депогой футболистнууд авиационно заводой түлөөлэгшэдтэй 2:2 тоотойгоор тэнсэбэ. hүүлээрнь түмэр замшад Онохойн «Восходые» 5:1 тоотойгоор шүүгээ.

Прибор бүтээлгын нэгэдэлэй «Торпедо» хоёрдохи дүхэригтэ эршээ hуларуулнагүй. Тиин тэдэнэр дүрбэн уулзалгадаа илалта түйлэбэ. Прибор бүтээгшэд «Сменые» — 3:2, «Стекольщигые» — 4:2, «Шахтерые» —4:1, «Горнягые» 5:0 тоотойгоор шүүгээ.

Шэлэй заводой «Стекольщик» команда Гусиноозерскын «Шахтерые» — 2:1, «Спартагые» 4:1 тоотойгоор илаад, мүрысөөнэй таблицада байдалаа hайжаруулба. Закаменскын «Металлург» «Шахтертой» 3:3 тоотойгоор тэнсэhэн, «Горнягые» 3:0 тоотойгоор шүүhэн байна.

Онохойн «Восход» Гусиноозерскын «Шахтерые» 3:2 шүүгээд, хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой командатай наадахадаа, тоо нээнгүй, тэнсэhэн байгаа. Хожомынь Онохойн футболистнууд «Спартагые» 3:1 тоотойгоор илаба.

«СПОРТЛОТОГОЙ» ТИРАЖ

«45-hаа 6-енъ тааха» ба «36-hаа 5-енъ тааха» «Спортлотонуудай» 1988 оной сентябриин 4-дэ үнгэргэгдэhэн 36-дахи тираж.

«45-hаа 6-енъ тааха»: 7 (классическа барилдаан), 12 (гимнастика), 14 (академическэ hэлюурдэлгэ), 32 (фигурна халтиралга), 33 (футбол), 37 (акробатика).

«36-hаа 5-енъ тааха»: 10 (уhан дээрэ бүмбэгөөр наадалга), 11 (волейбол), 13 (хадаhаа санаар урилдалгын спорт), 27 (hур харбалга), 30 (хүндэ атлетикэ).

(ТАСС).

Кино, театрнуудта

ГАСТРОЛИ ИРКУТСКОГО ОБЛАСТНОГО ТЮЗА ИМЕНИ А. ВАМПИЛОВА (в Бурятском театре драмы)
РУСАЛОЧКА — в 10, НЕЗНАКОМКА — в 19. Завтра вместо объявленного ранее спектакля «Гамлет» состоится — «Каин». Билеты действительны.
«ДРУЖБА»
МУЛЬТФИЛЬМЫ — в 10, «КИНГ-КОНГ (2 серии) — в 12. 15, 18-10, 20-40.
«РОДИНА»
САФФИ — в 10, 16, ЦЫГАНКА АЗА — в 12, 14, 18-10, 19-50 (удл). 21-50.
«ПРОГРЕСС»
Красный зал — ЦЫГАНКА АЗА — в 9-40, 11-30, 13-20, ЛЕГЕНДА О НАРАЙЯМЕ (2 серии, до 16 лет) — в 15, 17-30, 20, 22-30. Зеленый зал — УРА! У НАС КАНИКУЛЫ — в 9-40, СЛУЧАЙ В АЭРОПОРТУ (2 серии) — в 11-20, ЛЕГЕНДА О НАРАЙЯМЕ (2серии, до 16 лет) — в 16-30, 19, 21-30.
«ЭРДЭМ»
ЗОЛОТАЯ ЦЕПЬ — в 9-40, 14-40, ТОБИ МАКТИГ — в 11-20, ГДЕ НАХОДИТСЯ НОФЕЛЕТ? — в 16-30, 18-10, 19-40, 21-40.
«ОКТЯБРЬ»
ТРЕТИЙ ДРАКОН — в 9-40, 14, «КИНГ-КОНГ» (2 серии) — в 11-20, 15-30, 18, 20-30.
ВИДЕОЗАЛ (Дворец бракосочетаний)
КОРАБЛЬ—ПРИЗРАК — в 10, 15-10, ПИРАТЫ ТИХОГО ОКЕАНА — в 11-20, 16-20.
«АРШАН»
МИО, МИО,МИО—в 15, 17, БАШНЯ — в 18-30, 20-30, «КИНГ-КОНГ» (2 серии) — в 22.
«ВОСТОК»
СБОРНИК МУЛЬТФИЛЬМОВ — в 15-30, АРТИСТ (2 серии) — в 18, 21.
«БАЙКАЛ»
ПОСЛЕ ДОЖДИЧКА, В ЧЕТВЕРГ — в 15-30, ДЛЯ СЧАСТЬЯ НУЖНЫ ТРОЕ — в 18-30, 20-30.
«ЗЕЛЕНЫЙ»
ХОЛОДНОЕ ЛЕТО ПЯТЬДЕСЯТ ТРЕТЬЕГО — в 20.
ПАРК КУЛЬТУРЫ ИМЕНИ ОРЕШКОВА
СБОРНИК МУЛЬТФИЛЬМОВ—в 10, СЛЕДОПЫТ — в 13, 15, 18, 20.

ПРАВДА БУРЯТИИ

☆ Фермэнүүдтэ — хүсэд хүрэхэ тэжээл. «Түгэсхэ дүтэлөө» — Т. Бадмаинай статья.
☆ «Сентябрь яаруулна» — Н. Угрюмовай корреспонденци.
☆ «Зүб хүлеэнэ гү?» — рейдовэ бригадын материал.
☆ АПК: хурдадхалгын замаар. «Тугалнуудай харалга» — Л. Хардаевай статья.
☆ Орон дотор.
☆ «Эдэбхи үүсхэл бадаруулха» — А. Праведниковай статья.
☆ «Барилга хэхэ юумэн бии» — Г. Кибановай статья тухай тэмдэглэл.
☆ Экономико: шэнэдхэлгын замаар. «Гол фонднуудые гүйсэд хэрэглэхэ» — Е. Кряжевай статья.
☆ Редакциин почтоhоо
☆ Мүнөөдэр — Журналистнуудай hаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр. «Ашатуhатай уулзалганууд» — Ц. Субановай корреспонденци.
☆ Хилын саанаhаа абтаhан мэдээсэлнүүд.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35—Футбол. Европын кубок. 17.00—Шэнэ hонин. 17.15—Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 17.25—КНДР тухай кинопрограмма. 18.10—Мультфильм. 18.20—«16-тай ба тэрээнhээ дээшэ наhатайшуулда». 19.05—Уран шүлэгэй долгин дээрэ. **Улаан-Үдэ.** 19.10 — «Дайнай удаан суурян»—очерк. 19.20—Байгал. **Москва.** 19.40—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00—Футбол. Европын кубок. «Спартак» (Москва)—«Гленторан» (Хойто Ирланди). 20.50—«Жальгирис» (Вильнюс) — «Аустрия» (Австрия). 21.40—«Борац» (Югослави) — «Металлист» (Харьков). 22.00 — Время. 22.35 — Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45—С. Рахманинов, 2-дохи симфони. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 23.55—Музейнүүд болон выставкын залнуудаар.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гим-

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор —2-50-96, приемная —2-54-54, зам. редактора —2-68-08, зам. редактора —2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат —2-66-76; отделы: партийной жизни —2-60-91, пропаганды —2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта —2-69-58, культуры и школ —2-60-61, 2-57-63, информации — 2-34-05, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск —55-6-99.

Республиканская типография ... ственного комитета Бурятской ... делам издательств, полиграфии ... ной торговли г. Улан-Удэ, ул. ... Н-00551. Заказ № 207. Индекс ...